

Миливоје Мајсторовић

МАРТИН АНЂЕО

елегична фарса

МИЛИВОЈЕ МАЈСТОРОВИЋ, рођен је у Ваљеву 1943. Године. Школе и Академију за позориште, филм и РТВ завршио у Београду, у класи проф. Слободана Селенића.

Писањем за позориште и драматуршким пословима почео је да се бави и пре студија, у Расовом позоришту (у *Позоришном иџралишићу* изведене су му три драме: *Смех, само смех*, *Огањ у џећу* и *Плакар* – награђена 1969. на конкурс Савеза студената за прво дело). Једну сезону био је уметнички директор Народног позоришта у Суботици, три сезоне на истој функцији у Народном позоришту “Тоша Јовановић” у Зрењанину. Био је уредник позоришног програма у Дому културе “Студентски град”.

У позориштима су му изведени следећи комади: *Сиротице* – Београдско драмско позориште, Камерни театар 55 у Сарајеву, скопски Народни театар, Крушевачко позориште и Народно позориште “Љубиша Јовановић” у Шапцу. *Pastir* – Дом омладине Београда; *Коске 48* – НП у Тузли; *Ајсана или балада о Че Гевари* – Студентско позориште у Упсали (Шведска).

На телевизији су му игране две драме: *Суседи* и *Наш пријатељ Пеџи*.

Добитник је две награде “Бранислав Нушић” Удружења драмских писаца Србије. Био је члан редакције листа “Студент”, смењене 1971, где је две године водио сатиричну рубрику *Биће боље*. Избор ових текстова, заједно са текстовима Лазара Стојановића, штампан је као истоимена књига која је пре појављивања у јавности спаљена, одлуком државних органа. Репринт се појавио двадесет година касније. Био је уредник хумористичке емисије на Индексу 202.

Миливоје МАЈСТОРОВИЋ

МАРТИН АНЂЕО
елегична фарса

ЛИЦА

МИЛУТИН ИЛИЋ

БЛАГОЈЕ ПРОТИЋ

МИЛЕНА

МАРТИН

ЂАВО

Радња ове приче збива се у три сценска простора. Не десној страни је дневна соба у једном градском стану, на левој страни је дрвљаник у дворишту једне сеоске школе, док средишњи и највећи део сцене представља централну просторију учитељског стана. Простори су сценографски сасвим условно разграничени, јер у духовној равни ове приче они чине јединствено поприште драмског збивања.

- БЛАГОЈЕ: Да ниси ти почео поново да пишеш? Сада су у моди те блесаве фантазије, сви би негде да лете.
- МИЛУТИН: Опет не разумеш. Кад сам тог јутра пошао у редакцију, лифт је био у квару, те кренем пешице. И негде на половини степеништа, између другог и трећег спрата...
- БЛАГОЈЕ: Станеш незгодно на ногу.
- МИЛУТИН: Божији човече, нисам уопште стао! О томе ти све време причам.
- БЛАГОЈЕ: У реду, ниси стао, него те је нека сила одигла пола метра увис, је л' тако, а онда те испустила – трас!
- МИЛУТИН: Баш тако – трас!
- БЛАГОЈЕ: Изгубио си равнотежу и угануо ногу.
- МИЛУТИН: Тачно.
- БЛАГОЈЕ: А онда се вратио у кревет на тромесечно излеживање.
- МИЛУТИН: Морао сам, видиш и сам.
- БЛАГОЈЕ: А да ниси био препио претходне ноћи?
- МИЛУТИН: Био је то један луцидан тренутак гравитације. Нешто за Њутна, антијабука.
- БЛАГОЈЕ: Разумем. Магнет неба, ластиш земље – веома прозаично, мој песниче. Него, мислиш ли се ти скоро враћати на посао? Због тога сам дошао.
- МИЛУТИН: Опет ниси разумео, тата Благоје – никад!
- БЛАГОЈЕ: Ето ти сад! Нога, нога, а овамо човек доноси животне одлуке.
- МИЛУТИН: Имаш отказ на столу.
- Благоје прелећии преко пайири на сџолу.*
- БЛАГОЈЕ: Не пише који је разлог?
- МИЛУТИН: А шта ће ти разлог, не мислим се судити са вама.
- БЛАГОЈЕ: А куда си наумио, ако се сме знати? Или мислиш лежати у том кревету до краја живота!
- МИЛУТИН: Враћам се на село.
- БЛАГОЈЕ: Ти си се баш добро угрувао – нога или глава, свеједно. И шта тамо намераваш да радиш?

- МИЛУТИН: Као оно пре – учитељ. А биће времена и за писање, ако Бог да.
- БЛАГОЈЕ: Лепо, веома лепо. А где рече да ти је тај коњак?
- МИЛУТИН: У бифеу горе. А чашице су позади.
- Благоје доноси њиће и чашице. Милутиин се њридигне.*
- БЛАГОЈЕ: Да сипам и теби?
- МИЛУТИН: Свакако. Нози сада прија топло.
- БЛАГОЈЕ: А глави би више одговарало хладно.
- МИЛУТИН: Глава, глава, зар је мени до главе – крила ми дајте да полетим!
- БЛАГОЈЕ: Е, па, срећан ти пут, летачу.
- МИЛУТИН: Хвала, добротинитељу.
- БЛАГОЈЕ: Мада се надам да ћеш променити мишљење после треће. За то пиће и служи.
(Наздраве и исцју)
Него, шта ћемо са нашим конкурсом? Није популарно мењати председника жирија.
- МИЛУТИН: Формулација о политичкој неподобности још увек пали.
- БЛАГОЈЕ: А и хонорар би ти сад добро дошао. Не чекају више ни на селу раширених руку.
- МИЛУТИН: Што се тога тиче, не бежим ја ни од копања. А што се тиче конкурса, то све време и хоћу да те питам – да ниси можда читао рукопис под шифром Мартин Анђео?
- БЛАГОЈЕ: А што бих ја, као директор, читао?
- МИЛУТИН: Онако, из навике.
- БЛАГОЈЕ: Какве навике?
- МИЛУТИН: Комесарске. Да штогод не промакне твоме цензорском оку.
- БЛАГОЈЕ: Офуцана прича, Милутине, исцурела.
- МИЛУТИН: Офуцана или не, али је дуго трајала. А можда није ни исцурела.
- БЛАГОЈЕ: Уосталом, и ти си то радио. Све сумњиво бацао у кош, а мени достављао поверљиве извештаје. Иначе, никад не би постао главни уредник, знаш и сам. А, богме, ни толико уважен као песник.
- МИЛУТИН: Знам, како не бих знао. Зато и одлазим.

- БЛАГОЈЕ: Није ваљда да се кајеш?
- МИЛУТИН: У неку руку да, мада то није главни разлог. Или можда и јесте.
- БЛАГОЈЕ: Моралишеш. Тако је онда било. Било, па прошло. И шта сад, да се сви убијамо!
- МИЛУТИН: Не велим.
- БЛАГОЈЕ: А сети се и сам, колико пута се ја интимно нисам слагао са... мислим, друговима?
- МИЛУТИН: Сећам се. Али си зато своју интиму већ следећег јутра морао да окајеш пред партијском номенклатуром, зар не?
- БЛАГОЈЕ: Ех, као да ти нећеш морати.
- МИЛУТИН: Нећу.
- БЛАГОЈЕ: Хоћеш, хоћеш. И у плурализму се траже одани људи.
- МИЛУТИН: Кажем, нећу имати прилике.
- БЛАГОЈЕ: А, то! Имаћеш, не брини. Спремамо те да ме замениш.
- МИЛУТИН: А ко ме то спрема?
- БЛАГОЈЕ: Па, ми – ко би други. На мој предлог.
- МИЛУТИН: Хвала, тата Благоје.
- БЛАГОЈЕ: А ја ћу лепо у пензију. Ако је за вајду, доста је и било. Али ћу те и даље подржавати, колико будем могао.
(Пауза)
Шта је, што ћу тиш? Није ти нешто по вољи?
(Пауза)
Ах, да! Договорено је да се уселиш у већи стан. Ваљда ћеш се и ти једном оженити.
(Пауза)
Плата, кола – то се подразумева. А кад прођу санкције, онда те чекају сајмови, фестивали, симпозијуми, разна путовања, радна летовања и све те зајбанције. Знаш и сам, вукао сам те са собом.
(Пауза)
Да се ти можда ниси разишао са нашом новом концепцијом? То би мене, Милутине, много разочарало.
(Пауза)
Који ти је, бре? Зуцни штогод!
- МИЛУТИН: Јебо те, тата Благоје, ти баш ништа не разумнеш!

- БЛАГОЈЕ: А шта то па да разумем? Да се враћаш на село, да ћеш тамо наставити као учитељ, а да ће бити времена и за писање.
- МИЛУТИН: Ако Бог да, рекао сам.
- БЛАГОЈЕ: Сереш, дечко!
- МИЛУТИН: Могуће, татице.
(Пауза)
- БЛАГОЈЕ: Шта мислиш, да ја свратим вечерас?
- МИЛУТИН: Можеш, али не видим зашто?
- БЛАГОЈЕ: Док средиш мисли, па да онда нормално разговарамо о свему.
- МИЛУТИН: Имам воз у седам. Али можемо на станици да попијемо по једну за опроштај.
- БЛАГОЈЕ: Опет ти!
- МИЛУТИН: Или да то ипак учинимо овде.
(Дохвати флашу, сиреман да најпочи пиће у чашице)
- БЛАГОЈЕ: Извини, али ти не можеш тек тако да одеш.
- МИЛУТИН: Је л', а што?
- БЛАГОЈЕ: Немаш право. У тебе је, Милутине, пуно улагано.
- МИЛУТИН: Узми да сам прешао у опозицију. На то имам право и по уставу.
- БЛАГОЈЕ: Тамо би нам био од користи.
- МИЛУТИН: Како то мислиш?
- БЛАГОЈЕ: Већ бисмо се договорили. А овако, бачене паре.
- МИЛУТИН: Стан вам враћам, намештај, тепихе и све остале прње. А иће и пиће сам ваљда одрадио – или можда и то дугујем?
- БЛАГОЈЕ: Шта лупеташ! Нико овде дугове не спомиње.
- МИЛУТИН: Узето – проклето.
- БЛАГОЈЕ: И ко је онда непоштен, ако баш инсистираш?
- МИЛУТИН: Ја наравно. А ви радите само свој посао.
- БЛАГОЈЕ: Опет сереш, дечко!
- МИЛУТИН: Могуће, татице.
(Насуо је пиће у чашице)
Е, па, живели!

БЛАГОЈЕ: Живели, за оздрављење ноге.

МИЛУТИН: Радије за срећан пут.

БЛАГОЈЕ: Не, већ за ногу.

МИЛУТИН: За пут.

БЛАГОЈЕ: За ногу, богаму, не можеш ићи ћопав на пут.

МИЛУТИН: А то! Онда може. А после за пут.

БЛАГОЈЕ: После, за после.

Наздраве и исцју.

МИЛУТИН: Као да ми је нога мало попустила, мрда.

БЛАГОЈЕ: Ех, још кад би и глава, па да ноћас негде загинемо поштено.

МИЛУТИН: Добра идеја, али ја путујем.

БЛАГОЈЕ: Јеби га! Ја га крстим, а он прди!

(Пауза)

Него, малочас спомену некакав рукопис са конкурса?

МИЛУТИН: Да није прорадио комесарски инстинкт?

БЛАГОЈЕ: Заголицала ме та шифра. Како оно рече – Анђео?

МИЛУТИН: Аха, Мартин Анђео.

БЛАГОЈЕ: Лепо смишљено. А наслов?

МИЛУТИН: Мартин Анђео.

БЛАГОЈЕ: Иди! Да није неко од твојих младих пулена?

МИЛУТИН: И јесте, и није. Својевремено сам га учио да пише и чита.

БЛАГОЈЕ: Није могуће да је баш толико млад?

МИЛУТИН: Када сам га упознао, није знао ни да говори.

БЛАГОЈЕ: А сад, видиш, пише књиге. Браво, учитељу.

МИЛУТИН: Хвала, тата Благоје.

БЛАГОЈЕ: А како се писац зове, ако смем знати?

МИЛУТИН: Смеш, Мартин Анђео.

БЛАГОЈЕ: Пуј, оца ти поганог!

(Пауза)

Но, добро. Ако желиш моје мишљење, дај ми рукопис да га погледам.

- МИЛУТИН: А и не мораш. Теби се тај, што би се рекло, аспект гледања на живот не би допао.
- БЛАГОЈЕ: А који то аспект, Демијане?
- МИЛУТИН: С неба.
- БЛАГОЈЕ: С неба, велиш?
- МИЛУТИН: Аха, с неба – критички и визионарски.
- БЛАГОЈЕ: И шта нам то посебно поручује с неба?
- МИЛУТИН: Да смо сви велики грешници.
- БЛАГОЈЕ: Зар је морао због тога да се пење тако високо?
- МИЛУТИН: А што да се пење? Он је можда са те висине сишао. На то ме је подсетила моја нога пре три месеца, а књига је дошла више као потврда.
- БЛАГОЈЕ: Тебе нека сила диже горе, твој визионар пада доле, а сви остали смо грешници. Нема друге него да се горко кајемо.
- МИЛУТИН: Осим ако није касно. Хоћемо ли још по једну э– за пут?
(*Сића у обе чашице, али још не ѿцју*)
- БЛАГОЈЕ: Најзад, ја лично немам ништа против да твој забринутом Марсовцу доделимо какву наградицу, ако је то у питању.
- МИЛУТИН: Не видим шта би школски послужитељ са књижевном наградом.
- БЛАГОЈЕ: Какав сад црни школски послужитељ!? Милутине, ти мене овде зафркаваш све време!
- МИЛУТИН: Не, тата Благоје, части ми! Ја сам теби захвалан, и то је све у реду међу нама.
- БЛАГОЈЕ: Онда ми објасни о чему се ради?
- МИЛУТИН: То и покушавам, али се изненада слабо разумемо.
- БЛАГОЈЕ: А ти буди конкретнији. Да не шетамо више камилу на-трашке.
- МИЛУТИН: Значи, конкретније?
- БЛАГОЈЕ: Да, јасније.
- Милутиин шећа ѿо соби.*
- МИЛУТИН: Види, види, откочила нога!
- БЛАГОЈЕ: Али није још глава. Зато, причај!

Пауза.

МИЛУТИН: Као што знаш, пре доласка у Београд, учитељевао сам неколико година у Брстовцу. Из школске клупе понео сам нешто списатељског дара, те сам га сада, у доколици и усхићењу природом и сеоским животом, ревносно претакао у мање-више сладуњаве стихове.

БЛАГОЈЕ: Колико се сећам, није то била тако лоша поезија.

МИЛУТИН: Затрпавао сам тих година многобројне књижевне часописе, и са нескривеним одушевљењем прихватао објављивање својих песмица као логичан почетак једне недвосмислене уметничке судбине.

БЛАГОЈЕ: Тако сам некад и ја, али ме после одвуче политика.

МИЛУТИН: Село Брстовац повезано је макадамским друмом са неколико километара удаљеном железничком постајом Радине, где једном дневно, и то касно увече, стаје воз из правца Београда. Приспелу пошту и оне малобројне путнике преузимао је сеоски кочијаш Раја. Путнике би развезао по кућама, пошту оставио под трем наше једине административне зграде, па би се, ако је било штогод за мене, довозио до школе, и у те позне сате кроз прозор уручивао увек жељно очекивану пошиљку нових часописа. Тако су звуци прапораца и сјај фијакерског фењера остали све до данас моја једина несумњива представа стваралачке идиле.

БЛАГОЈЕ: То си лепо описао у песми *Фењер*.

МИЛУТИН: Школски стан од две собе, одвојене заједничком кухињом, делио сам са Миленом, колегиницом коју сам познавао, а помало и симпатисао, још из времена школовања. У Брстовцу само се сасвим зближили и озбиљно заволели. Доброћудна по нарави, а смерна по васпитању, Милена је хтела и умела да подржава једну понесену песничку душицу, потпуном и ненаметљивом оданошћу заљубљене жене. Преко дана смо држали наставу, у подне спремали ручак, а увече, кад би мени већ понестало инспирације за писање, слушали у кухињи са лошег “Супрафон” грамофона класичну музику. Милена би успут читала моје најновије песничке творевине. А ја чекао на њене добронамерне похвале.

Одјамњење на кухињу – Средишни Простор Сцене (СПС) – у школском стану у Брстовцу. Ноћ, лавез йаса. Музика са грамофона. Милена за столом, чийа Милутинове йесме.

МИЛУТИН: Тако је било и оне ноћи, када је на прозорско окно закуцао незнацац, заоденут белом плахтом, неприличан месту и времену у коме се нашао. Затечен у непознатом крају, намерник без журбе и циља, као неко који међу косцима спокојно чупка влати траве.

На последње речи, Милутићин прелази из ДПС у СПС, и седа за стоо наспрам Милене. Заклоњених очију, неко време слуша музику. Милена завршава са читањем.

МИЛЕНА: Баш су лепе. Нарочито ми се допада Фењер.

МИЛУТИН: Сутра их шаљем Протићу. Такав је био наш последњи договор: ако заменим неколико лошијих песама бољим, он ће гледати да ми штампа књигу већ на пролеће. Наравно, нико ту ништа не гарантује.

МИЛЕНА: Сигурна сам да ће је објавити.

МИЛУТИН: Све зависи од његове добре воље и милости, а ја сам далеко да бих на то утицао.

МИЛЕНА: Много значи већ и то што ти пружа подршку. Добра воља и милост ту и нису потребни.

МИЛУТИН: Колико је тај човек моћан, кад га тамо сви зову тата Благоје. Није несимпатичан, али уме вешто да затеже. Типичан комесар, са нешто грађанских манира.

МИЛЕНА: Рекло би се да ти је наклоњен.

МИЛУТИН: И мени се тако чини. Али када се сетим оноликих рукописа на његовом радном столу, прође ме воља да се надам.

МИЛЕНА: Нестрпљив си, мили, то је.

МИЛУТИН: Имам двадесет пет година, а још немам штампану књигу.

МИЛЕНА: А сад си малчице и малодушан.

У том моменту неко куца на прозорско окно.

МИЛУТИН: Ко ли је то у ово доба ноћи?

МИЛЕНА: Да није чика Раја?

МИЛУТИН: Чули бисмо прапорце.

МИЛЕНА: Можда је неком позлило у селу?
(Отвори њрозор и гледа најоље)
 Којим добром, пријатељу? Кога тражите? Питам, кога тражите? Неки младић, Милутине. На себи има само та-нушну тунику и сандале.

Милутиин се нагне кроз њрозор.

МИЛУТИН: Реци нешто, другар? Овај као да је устао из античког гроба.

МИЛЕНА: Иди и уведи га у кућу.
(Милутиин излази најоље. Милена додацује незнању)
 Дођите унутра, млади човече, да се угрејете.
(Затвори њрозор, ња сѡави лонац с млеком да се ѡодгреје. Милутиин уводи незнања)
 О, Боже, до јутра бисте се потпуно смрзли. А и пси су могли да вас нападну.
(Оде у собу)

МИЛУТИН: Лето давно прошло, а ти, момче, само у тој кошуљици. Извини што питам, да те нису изненадили у штети, а онда тако голишавог потерали кроз шљивик, а? Ако, ако, лепе су ове наше сеоске цуре.

Милена је довукла из собе фоѡељу и ѡнела ћебе.

МИЛЕНА: Млад је он за то.

МИЛУТИН: Ех, млад! И млада патка зна шта ваља, зар не, другар?

МИЛЕНА: Ђути, Милутине!... Хајде, седите, пријатељу.
(Смеѡијају га у фоѡељу)
 Умотај га у ћебе, да ја спремим штогод топло за јело.

МИЛУТИН: Рекло би се да није дуго пешачио. Видиш како блиста, као да је сад искрцан из кревета.

МИЛЕНА: То и мене збуњује.

МИЛУТИН: Проговори, мајковићу! Није ово полицијска станица.

Милена ѡриноси шољу млека.

МИЛЕНА: Прво мало млекца, да се загрејете. Хајде, не стидите се.
Незнањац бојажљиво ѡрихвати шољу. Сркне, а онда је истије до дна.

МИЛУТИН: Дај, бре, зуцни штогод – мушко си! Ако и даље будеш тако намћораст, мораћемо те пријавити властима. А код њих, брацо, нема циле-миле. Разумеш? Или ти ништа не разумеш!

Милена ѡриноси ѡањир са омлејом.

- МИЛЕНА: Ево и омлетића.
(Незнанац омирише јело, ња одзурне њањир)
Шта је, не допада вам се? Макар мало, да повратите снагу.
- МИЛУТИН: Ништа, кад огладни гуза – јешће. Нека се ноћас испава, сутра ћемо видети шта даље.
(Милена склања њањире)
Хоћемо ли у кревет, блуднице? Знам, код снашице би ти било милије. Милена, ухвати га испод пазуха, па да га сместимо у собу.
(Хвањају га под мишику, али он отргне руке. Као да би нешто рекао)
Реци, момче, реци!
- МИЛЕНА: Слушамо вас!
- МИЛУТИН: Напред, не стиди се!
- МИЛЕНА: Хајде, слободно! Ми смо вам пријатељи.
- МИЛУТИН: Но, шта је?
Незнанац испусти само неколико нејасних гласова и скрхан од најора обори главу на рамена. Заси.
- МИЛЕНА: Милутине, он је нем.
- МИЛУТИН: Једна тајна мање.
- МИЛЕНА: Која ли је то бездушна битанга да га овако беспомоћног избаци напоље?
- МИЛУТИН: Можда су викендаши са Рибнице. Терали са њим спрдњу, ко зна шта све.
- МИЛЕНА: Али до њиховог насеља има најмање три километра?
- МИЛУТИН: Толико пешачио сигурно није. Но, сутра ћемо све проверити.
- МИЛЕНА: Мене је мало страх, да знаш.
Милушин је задрли. Неко време гледају незнанца како сјава.
- МИЛУТИН: Сан праведника.
- МИЛЕНА: Како је леп.
- МИЛУТИН: Аха.
Грамофон се окреће у празно. Запамћење у СПС. Милушин прелази у ДПС.
- БЛАГОЈЕ: И?

МИЛУТИН: Укратко, незнанац је остао код нас. Истрага није довела ни до каквог одговора. Било је то биће без имена и рода, без намера и прошлости, недотакнуто животом. У почетку је пио само млеко, и веома споро се привикавао на друга јела. Одупирао се нормалном грађанском оделу, али је радо навукао овчији кожух, сукнене панталоне и гумене чизме. Сасвим у нескладу са његовим нежним ликом. Само на рукама није трпео ништа, ни лети ни зими. Било је предлога да се смести у какав стационар за умоболне, што смо нас двоје енергично одбили. Како је школа тренутно била без сталног послужитеља, то смо упутили молбу министарству да га поставе не то место. Уз наш пристанак на неку врсту туторства, молби се изашло у сусрет. И заиста, незнанац је посао школског чикице извршавао ревносно и с љубављу, тако да је постао веома омиљен код деце. Истина, у почетку су га зачикавали, али како се он није љутио, то су убрзо одустали од своје мале злобе и прихватили га као незаобилазног другара у школским играма. Ононоћну зачуђеност његовом појавом, Милена и ја смо заменили осећањем посебне педагошке одговорности, која је временом израсла у једно особно пријатељство. Не сећам се како смо га прозвали Мартином – вероватно под утицајем какве литерарне инспирације – али њему није требало много да на то име почне реаговати. А са одазивањем на своје ново, или једино, име, почели су да се на његовом лицу јављају први, несигурни и нежни, осмеси. Мартин се осећао као равноправан члан наше мале заједнице.

Одтамњење у СПС. Уз помоћ црпежа, Милена подучава Мартиина говору. Мартиин са најором понавља речи, уњкавим и једва разумљивим гласом. Али је уочљиво и његово веома брзо најредовање.

МИЛЕНА: Мартине, ко је ово?

МАРТИН: Сека.

МИЛЕНА: Шта ради сека?... Сека црта.

МАРТИН: Црта.

МИЛЕНА: Сека црта куцу.

МАРТИН: Куцу.

МИЛЕНА: Црта куцу.

МАРТИН: Црта куцу.

МИЛЕНА: Сека црта куцу.
МАРТИН: Сека црта куцу.
МИЛЕНА: Где сека црта куцу, где?... На ливади.
МАРТИН: На ливади.
МИЛЕНА: А сад целу реченицу. Сека црта куцу на ливади.
МАРТИН: Сека црта куцу на ливади.
МИЛЕНА: Е, тако. Да видимо шта је на следећем цртежу.
(*Мења црџеж*)
Сека је отишла... Нема секе.
МАРТИН: Нема секе.
МИЛЕНА: Сека је отишла.
МАРТИН: Сека је отишла.
МИЛЕНА: Сека је оставила цртеж куце на ливади.
МАРТИН: Сека оставила на ливади.
МИЛЕНА: Сека је оставила...
МАРТИН: Сека је оставила...
МИЛЕНА: ... цртеж куце...
МАРТИН: ... цртеж куце...
МИЛЕНА: ... на ливади.
МАРТИН: ... на ливади.
МИЛЕНА: А сад целу реченицу. Сека је оставила цртеж куце на ливади.
МАРТИН: Сека је оставила цртеж куце на ливади.
МИЛЕНА: Добро је, Мартине.
(*Мења црџеж*)
А ко је ово?
МАРТИН: Зека.
МИЛЕНА: Шта ради зека, а?... Зека гледа цртеж куце.
МАРТИН: Зека гледа цртеж куце.
МИЛЕНА: Зека мисли да је то права куца.
МАРТИН: Зека мисли куца.
МИЛЕНА: Зека мисли...

МАРТИН: Зека мисли...

МИЛЕНА: ... да је то ...

МАРТИН: ... да је то ...

МИЛЕНА: ... права куца.

МАРТИН: ... права куца.

МИЛЕНА: Зека мисли да је то права куца.

МАРТИН: Зека мисли да је то права куца.

МИЛЕНА: Зека бежи.

МАРТИН: Зека бежи.

МИЛЕНА: Зека бежи уплашен.

МАРТИН: Зека бежи уплашен.

МИЛЕНА: Одлично, Мартине, пет!
(Осмех на Мартииновом лицу)
Шта мислиш, да поновимо још једном?

МАРТИН: Аха, сека и зека.

Запамћење у СПС.

БЛАГОЈЕ: Ретардирана одрасла особа, а учи да говори – чудно?

МИЛУТИН: Мада свесни те чињенице, о томе нисмо никада расправљали. Подразумевали смо то као неку врсту божије правичности, по којој се и злохудом створу даје могућност да своје недостатке исправи кад-тад. Док смо, опет, његову страст за летењем...

БЛАГОЈЕ: Чуј сад – летење!

МИЛУТИН: ... приписивали закаснелој потреби за игром и авантуром.

Одпамћење у СПС. Мартиин са кокошком у руци, загледа је са свих страна испишчавачки.

МАРТИН: Кока има главу... Кока каже ко-ко-ко... Кока има ноге... Кока трчи ногама... Кока има крила... Кока лети крилима... Опа!
(Баци кокошку увис. Она залејрша)
Кока хоће да лети.
(Кокошка слети на њод)
Кока неће да лети.
(Ухвати кокошку и проучава рад крила)

Врабац лети, кока не лети. Гавран лети, ђурка не лети. Рода лети, гуска не лети... Неко лети, а неко не лети.
(Излази најоље)

БЛАГОЈЕ: Вежба дечко логику.

МИЛУТИН: А вежба и летење.

Мартиин се враићи у кухињу са констїрукцијом крила. Намакне их на руке, ња замахује и поскакује.

МАРТИН: Лети, лети, Мартине!... Лети, лети, Мартине!

Граја деце у ходнику. Мартиин се не обазире. Улази Милена са дневником под мишком.

МИЛЕНА: Мартине!

МАРТИН: Лети, лети!...

МИЛЕНА: Опет се играш, а?

МАРТИН: Овај... не, заиста.

МИЛЕНА: А звоно за велики одмор?

МАРТИН: Извини, Милена.

Затїамњење у СПС.

МИЛУТИН: Мартин је наставио да усавршава своја крила. Сатима је дељао у дрвљанику танане лајснице, повезивао их жицом и најлонским концем, и на ту конструкцију лепио гушчија пера. Једнога дана је најзад и полетео. Истина, био је то тек кратак и исцрпљујући прелет преко школског дворишта, који се завршио у крошњи дрвета крај плота. Тада сам га први пут чуо да је опсовао Бога.

БЛАГОЈЕ: Ваљда се после тога, дечко смирио?

МИЛУТИН: Не баш одмах. Начинио је још два покушаја. У првом је стигао до црквене порте, а у другом чак до задружног малињака на крају села. Али, то је већ било у време када сам на твој позив прешао у Београд. Имаш све то описано у његовој књизи.

БЛАГОЈЕ: Кога данас Икари интересују, Милутине! Радије бих да чујем зашто се ти тамо враћаш?

МИЛУТИН: Повезано је све то, тата Благоје.

БЛАГОЈЕ: Нешто су ми невидљиве те везе.

МИЛУТИН: И мени су биле раније. Просто, нисам обраћао пажњу на неке детаље.

Одјамњење у СПС. Милутиин прелази за кухињски сто, где већ седи Милена. Мартиин њажљиво слуша њена ујозорења.

МИЛЕНА: Данас је било веома добро, Мартине. Скоро без грешки.

МАРТИН: Осећам да ми “р” није баш најбоље.

МИЛЕНА: Није најбоље, али је све боље.

МИЛУТИН: Мислим да би морао да обратиш пажње на “с”, “з” и “ц”. Ту још увек помало шишти.

МИЛЕНА: Да, Милутин је у праву. Зато не би било лоше да мало чујеш самог себе. Тако ћеш лакше знати шта да коригујеш.
(Оде у собу)

МАРТИН: Да чујем самог себе?

МИЛУТИН: Има једна справица, знаш. Све што ти кажеш, она снима. После то слушаш кад хоћеш.

МАРТИН: Разумем, као музика са грамофонске плоче.

МИЛУТИН: Тако, само што се овде снима на траку.
(Милена се враћа са касетофоном)
Ето, то је та справа – касетофон.

МИЛЕНА: Коју вежбу желиш да снимимо?

МАРТИН: Ја највише волим ону нашу прву, о секи и зеки.

МИЛЕНА: У реду. Кад ти дам знак руком, ти почни.

Милена укључује касетофон и даје Мартиину знак да почне. Овај се пруди да тексти изговори без грешке.

МАРТИН: Сека црта куцу на ливади. Онда сека оде. Цртеж је оставила на ливади. Долази зека. Зека гледа цртеж куце. Зека мисли да је то права куца. Зека бежи уплашен.

МИЛЕНА: Браво, Мартине, одлично!

МИЛУТИН: Без грешке!

Милена премојшава праку.

МИЛЕНА: А сад да чујеш како то звучи. Обрати пажњу шта ту још није сасвим чисто.
(Пустии снимак. Али, уместио Мартиновог гласа, са ираке се чује Бахова музика)
 Шта је сад ово?

МИЛУТИН: Мора да си пребацила снимак, премотај поново.

Милена премошава ираку и иустии снимак. Истиа музика.

МИЛЕНА: Опет исто!

МИЛИТУН: Вероватно си била погрешно укључила снимање.

МИЛЕНА: Е, баш!

МИЛУТИН: Дај га мени.

МИЛЕНА: Изволи.

Милутиин иреузима касетофон, загледа га, ња премошава ираку и иустии снимак. Истиа музика.

МИЛУТИН: Ето, видиш. Нигде Мартина.

МИЛЕНА: Можда сам заиста негде погрешила, али откуд музика?

МИЛУТИН: Неком приликом си је преснимила са плоче, шта друго?

МИЛЕНА: Не, не сећам се. Чак сам сигурна да нисам.

МИЛУТИН: А и у продавници понекад снимају, за пробу. Па забораве да то обришу.

У њом моменџу иресџаје музика. Следи Миленин и Милутиинов коменџар са снимања: "Браво, Мартиине, одлично" и "Без грешке".

МИЛЕНА: Чуј сад ово, наши гласови!

МИЛУТИН: Види, богати, нас има – Мартина нема. Мало снима – мало не снима. Чудан неки квар.

МИЛЕНА: Жао ми је због њега, толико се трудио.

Милутиин снима иесџ ировере.

МИЛУТИН: Јен, два... јен, два... провера.

(Премошава ираку и иустии снимак. Целовиџ иекџ ировере)
 Ово функционише сасвим добро. Како би било да покушамо још једном?

МИЛЕНА: Свакако.

МАРТИН: Нека, други пут.

МИЛЕНА: Зашто не сад, Мартине?

МАРТИН: Не, заиста.

МИЛЕНА: Само о секи и зеки, ништа више.

МАРТИН: Немој, Милена, молим те.

МИЛЕНА: Не буди јогунаст, макар једну реченицу.

МАРТИН: Не, не, не!

(Измиче према вратицима)

МИЛУТИН: Добро, нека остане за други пут.

Затамњење у СПС. Милутиин прелази у ДПС.

МИЛУТИН: Наравно, то други пут је већ тада значило никад. Сам Мартин је томе допринео на леп начин: његов изговор је за кратко време постао савршен, тако да снимање више и није имало сврхе.

БЛАГОЈЕ: А та чудеса? Мислим, то што ти сад као чудеса тумачиш?

МИЛУТИН: У мојим сећањима нема података који би указивали да сам ја тада посумњао у његове наднаравне моћи. Кажем, тада. С друге стране, и догађања у вези са мојом каријером утицала су да о Мартину све чешће мислим као о блиском другару, а не више као о чудној и несвакидашњој појави.

БЛАГОЈЕ: А каријера је почела када смо ти објавили прву збирку. Колико се сећам, тад си ми послао писмо пуно дирљиве захвалности.

МИЛУТИН: Јесам... нажалост.

БЛАГОЈЕ: Ја те на то нисам наговарао.

МИЛУТИН: Е, да... Наравно да ти ниси.

Одтамњење у СПС. На столу ауторски примерци збирке песама. Мартиин за писањем машином. Милутиин, са чашицом у руци, шећера и дикшира писмо. За све време, Милена припрема вечеру крај шпорећа.

МИЛУТИН: А зашто не “поштовани господине Протићу”?

МАРТИН: Боље је “друже”.

МИЛУТИН: Није ово званична молба, већ лична захвалност. Нешто сасвим интимно.

МАРТИН: Колико сам ја уочио, они... мислим, ти руководиоци, своје функције схватају такође веома лично и емотивно, а то не иде без “друже”.

МИЛУТИН: Милена, шта ти кажеш?

МИЛЕНА: Нажалост, тако је.

МИЛУТИН: Онда, нека буде “друже”. Али ћемо мало и да проширимо. Пиши, Мартине! “Поштовани друже Протићу, драги тата Благоје”.

(Мартиин куца)

Како ово звучи?

МАРТИН: Уравнотежено.

МИЛУТИН: Значи, добро. Е, сад овако... Овако, али како? А, да!

(Узме са стола један примерак књиџе, прелистава је и нађе оно што га интересује. Настави да диктира)

Отвори наводнице... “Тај фењер блед, слуга неспокоја; у позни час, нада је моја”... Крај цитата и тачка. Сад настављамо овако: “Стигле су моје песме, вратиле ми се у корицама, у руку који сам прижељкивао свих ових ноћи бдења и поетског маштања”. Тачка. “Велика је моја радост, и велика је моја захвалност теби, драги”... Што си стао?

МАРТИН: “Велика је моја радост”, то је у реду. Али би у наставку требало “И неизмерна моја захвалност”. Разумеш, Милутине?

МИЛУТИН: Није шија него врат – цепидлачиш!

МАРТИН: Не цепидлачим. Друг Протић очекује твоју радост као последицу захвалности, а не обрнуто. И зато захвалност мора бити изразитија од радости, макар за нијансу.

МИЛЕНА: Е, сад га баш претера, Мартине!

МИЛУТИН: А није ни логично.

МАРТИН: Логика, логос, смисао – то беше на почетку. А биће, речено је, и на крају.

МИЛУТИН: Шта је, да је – куцај како ти мислиш.

Мартиин куца и сроче.

МАРТИН: “... и неизмерна је моја захвалност Вама, драги”...

МИЛУТИН: Зашто сад “Вама”? Ми смо у Београду били на “ти”.

МАРТИН: Где?

МИЛУТИН: У Београду.

МАРТИН: Где тачно?

МИЛУТИН: А, то! У једној кафани.

МАРТИН: Ето, видиш.

МИЛУТИН: Добро, добро! Пиши “Вама”.
(*Мартиин се колеба*)
Шта би?

МАРТИН: Да знаш да си у праву, ипак треба “ти”. Али са великим “т”. Тако постижеш обе ствари: и интимност, и поштовање.

МИЛУТИН: Са “ти” се некад обраћало само Богу.

МАРТИН: Нити је Бог толико сујетан, нити су људи имуни на величину. Значи, “... захвалност Теби, драги мој добротвору”. Тачка.

МИЛУТИН: Зашто баш “добротвору”?

МАРТИН: Јер му на тај начин показујеш своју безрезервну оданост. Он теби отвара врата будућности, а ти то прихваташ смерно и верно.

МИЛУТИН: Мислиш, како би ми штампао следећу књигу?

МАРТИН: И то, али и све остало. Није довољно само песме писати, схваташ?

МИЛУТИН: Наслућујем, али не прихватам. Ти, бре, Мартине, као да си цео век провео на београдској културној калдрми.

МАРТИН: Посматрам и размишљам.

МИЛУТИН: Није ваљда да у све то верујеш?

МАРТИН: Извини, ако сам те увредио.
(*Крене да усџане са сџолице*)

МИЛУТИН: Дај, не буди детињаст. Ја сам само мало изненађен... хоћу рећи, твојом виспреношћу. Иначе, ти си у праву. За каријеру није довољно писати само песме. Једино шта ја никако не бих могао да прихватим јесте полтронисање. Али да неке уступке у животу морам чинити, то је и мени јасно.

МИЛЕНА: Какве уступке, Милутине?

МИЛУТИН: Па, неке, шта ја знам! Немој сад и ти.
(*Мартиин се враџио за џисаћу машину*)
Хајде, Мартине, да то завршимо. Заправо, остао је још један прикладан поздрав. Ево, овако: “Прими срдачан поздрав. Твој”...
(*Мартиин куца*)
У праву си, то је сувише меко. А може ли овако: “Топло Те

поздравља Твој дужник, Милутин Илић”. Са великим “т”, свакако.

(Мартиин не куца)

Или, можда, по старинском, срдачно: “Воли Те твој верни Милутин”. Без презимена.

(Мартиин не куца)

Е, ја другачије не умем. Смисли ти нешто боље.

МАРТИН: Није проблем у поздраву, већ фали још мало правог садржаја.

МИЛУТИН: Каквог садржаја?

МАРТИН: Нешто о његовој личности... мислим, нешто похвално.

МИЛУТИН: Ја о Протићу не знам ништа. Само толико да је он политички веома јак човек, моћан и утицајан.

МАРТИН: То и напиши.

МИЛУТИН: Али он то и сам зна.

МАРТИН: Зна, али воли опет да чује.

МИЛУТИН: Откуд ти знаш шта један директор и политички функционер воли да чује?

МАРТИН: Свако воли да чује да је јак, моћан и утицајан. Ако се ти стидиш, ја ћу сам срочити.

МИЛЕНА: Не, Милутине!

МИЛУТИН: Шта ти би одједном?

МИЛЕНА: Не знам ни сама, излетело ми.

МИЛУТИН: Само ти срочи, Мартине. Можда сам ја сувише песник за тако нешто. А ја ћу после да видим да ли ми се то допада.

МАРТИН: Наравно.

МИЛУТИН: И немој да испадне како му превише ласкам.

МАРТИН: Никад није превише, али ћу о томе водити рачуна.

Мартиин куца. Милутиин насје вино у чашу, њриће Милени иза леђа и њољуби је у врай. Милена се мало измакне.

МИЛУТИН: Ти као да се не радујеш мом успеху?

МИЛЕНА: Нормално да се радујем.

МИЛУТИН: А шта је онда спорно?

МИЛЕНА: Та захвалност Протићу, осећам неку зебњу.

МИЛУТИН: Због једног писамцета?

МИЛЕНА: Мартин се променио, и то ме збуњује.

МИЛУТИН: Није, Милена, него момак сазрева, па се труди да себе прикаже мудријим. Али, признаћеш, уме понешто и да уочи.

МИЛЕНА: И да уочи, и да подучи.

МИЛУТИН: Било би природније да смо због тога радосни. Ипак је он наше дело, нарочито твоје.

МИЛЕНА: У недоумици сам, ништа више.
(*Изненада загрли Милуџина*)
Волиш ли ме, мили?

МИЛУТИН: Обожавам.

МИЛЕНА: Колико?

МИЛУТИН: Где Ромеова љубав стаде, моја тек почиње. Толико.

Љубе се. Марџин заврши куцање, ња их њосмајџра неко време.

МАРТИН: Где је Ромеова љубав стала, боље је не почињати ништа.

Престјану да се љубе. Милена настјави са сјремањем вечере.

МИЛУТИН: Шта, ти већ готов?

МАРТИН: Кратко писмо, јасне мисли.

МИЛУТИН: Хајде, да чујем.

МАРТИН: Иде све оно претходно, па настављаш: “Од нашег првог сусрета Ти си на мене, драги тата Благоје”... овде стоји та интима... “оставио изузетан утисак, као човек проницљивог духа, огромне ерудиције и тананих осећања за праву поетску реч. Често сам слушао, а и сам се више пута у то уверио, да су Твоје способности као прегаоца и руководиоца од ненадокнадивог значаја за наш јавни и културни живот. Жао ми је што нисам имао прилике да Те раније упознам и чешће виђам, што и у овом радосном тренутку доживљавам као лични губитак. Нека ме моја искрена оданост препоручи Твојој пажњи”. А поздрав додај какав хоћеш.

МИЛУТИН: Ти си, Мартине, луд!

МАРТИН: Зашто?

МИЛУТИН: Зато што се тако не пише ни молба за пријем у комунистичку партију. Дај то овамо, да га поцепам!

МАРТИН: Изволи.
(Извуче њаџир из машине и њружи ѓа Милуџину)
Али немој одмах, нека преноћи.

МИЛУТИН: Шта ту има да преноћи – ништа!

МАРТИН: Можда ипак није све за бацање.

МИЛУТИН: Мислиш?

МИЛЕНА: Поцепај то сад, Милутине, молим те!

Милуџин се колеба, ња њресавије њаџир и сџави ѓа у ѓеј.

МИЛУТИН: Нека преноћи.

МИЛЕНА: Милутине!

МИЛУТИН: Хлеба не иска.

МИЛЕНА: Хлеба не, али...
(Оде демонсџраџивно у собу)

МИЛУТИН: Претерујеш, забога!

Заџамњење у СПС. Милуџин њрелази у ДПС.

МИЛУТИН: Наравно, Милена није претеривала.

БЛАГОЈЕ: А немој ни ти сад.

МИЛУТИН: Само констатујем да писмо нисам поцепао и да сам га послао без икакве преправке. Чак сам на крају додао и оно грозно: “Грли Те и у руку љуби Твој захвални и верни Милутин”. Баш срамно!

БЛАГОЈЕ: Ти, бре, као да сам те на робију довео, а не на једно више него цењено и перспективно место. Не уображавај, ниси ти био једини кандидат.

МИЛУТИН: Знам. Али не знам шта те је код мене привукло... мислим, не знам твоје тумачење?

БЛАГОЈЕ: Јеби га, ко би се сад тога сетио. Али, видим, погрешно сам.

МИЛУТИН: Ниси ваљда?

БЛАГОЈЕ: Јесам, јесам! Свирао Баха крави на ливади, дресирао камилу да хода натрашке... море, псето хранио да ме уједе!

МИЛУТИН: Е, баш!

БЛАГОЈЕ: Али, и не марим много, сви сте ви јебиветри исти.

МИЛУТИН: Далеко си од правог одговора.

БЛАГОЈЕ: Изволи, да чујемо прави одговор?

МИЛУТИН: Прочитај *Мартиина Анђела*.

БЛАГОЈЕ: Опет ти! Рекао сам, додели послужитељу награду, ако треба и главну, и да завршимо тај посао.

МИЛУТИН: Награда, награда! Зар је њему до награде, крила му дајте да полети!

БЛАГОЈЕ: Море, марш!

МИЛУТИН: У добар час, време је да кренем. Хоћемо ли попити ово пиће за срећан пут?

БЛАГОЈЕ: Може.
(*Подигну већ напуњене чаше*)
Живели, дабогда.

МИЛУТИН: Живели, забога!
(*Испију. Милутиин крене у суседну њросџорију*)
Само да спакујем нешто неопходних ситница. Све остало, рекох остављам.

БЛАГОЈЕ: Тренутак, Милутине!

МИЛУТИН: Слушам, тата Благоје?

БЛАГОЈЕ: Нешто ме интересује, али да будеш искрен?

МИЛУТИН: Изволи?

БЛАГОЈЕ: Јеси ли се тај Мартин и твоја Милена слизали... разумеш, као мушко и женско?

МИЛУТИН: Јесу.

БЛАГОЈЕ: Ето, видиш! А ми га овде тупимо све време.

МИЛУТИН: Али то није оно што ти мислиш.

БЛАГОЈЕ: Тако каже сваки рогоња.

МИЛУТИН: У питању је нешто друго, заиста.

БЛАГОЈЕ: Најобичнија ватачина. Учитељица и школски чикица. Секси пикантерија за уседелице и усахле домаћице. Извини, али тако то делује.

МИЛУТИН: Не спорим да делује, али тако није.

БЛАГОЈЕ: А како онда јесте?

МИЛУТИН: Било је то у време наше интензивне преписке о мом преласку у Београд. Још увек сам држао наставу, Милени отворено наговештавао скори одлазак, а у себи већ живео једну успешну уредничку каријеру зачињену, наравно, незаобилазном уметничком славом.

Одјамњење у СПС. Граја у школском ходнику. У кухињу улази Милутиин, са дневником под мишком. Истовремено, из собе излази Милена, раичућана и усјлахирина.

МИЛУТИН: Где је Мартин да звони?

МИЛЕНА: Био је сувише ревностан.

МИЛУТИН: У чему?

МИЛЕНА: Као послужитељ очигледно не.

МИЛУТИН: Питам те, где је?

(Обрати пажњу на Миленину разбарушеност)
У соби?

МИЛЕНА: У кревету, али мислим да је устао.
(Милена се доштурује без журбе)

МИЛУТИН: Лепо, богами!

МИЛЕНА: Савршено, чак.

МИЛУТИН: А што тако, Милена?

МИЛЕНА: Зато што ме више не волиш. Пардон, зато што ме он воли.

МИЛУТИН: Ниси искрена.

МИЛЕНА: Могуће.

МИЛУТИН: И откуд то, да ја тебе више не волим?

МИЛЕНА: Одлазиш, Милутине, одлазиш?

МИЛУТИН: Одлазим, али не бежим.

МИЛЕНА: Кријеш се, увијаш, одступаш као случајни љубавник пред зору.

МИЛУТИН: То још не значи да те више не волим. Можда сам мало... ето, збуњен.

МИЛЕНА: Одлазиш, а мене не водиш. Веома си прибран.

МИЛУТИН: То није тачно. А друго, зар не можеш да сачекаш мало, да се ја тамо прво средим?

МИЛЕНА: Не могу.

МИЛУТИН: Само неколико месеци, можда ни толико?

МИЛЕНА: А и нећу.

МИЛУТИН: То је већ нешто друго.

(Пауза)

У праву си, Милена, треба да идемо скупа.

МИЛЕНА: Нећемо.

МИЛУТИН: Не замерам ти ништа, ако је то у питању.

МИЛЕНА: Касно је, драги мој, касно!

МИЛУТИН: Зашто је касно? Шта сам ја то учинио?

МИЛЕНА: Касно је.

(Из собе излази Мартиин, без израза на лицу)

Ја Мартина волим.

Затимњење у СПС. Милутиин њрелази у ДПС.

БЛАГОЈЕ: Жена је апсолутно у праву. Ти одлазиш, а њу не водиш. И онда она мора... схваташ!

МИЛУТИН: Опет мислиш криво.

БЛАГОЈЕ: Толико смо сви паметни, Милутине. Не уображаваш ваљда је твоја Милена нешто посебно?

МИЛУТИН: Није ствар у посебности, већ у њеној безграничној љубави.

БЛАГОЈЕ: Види, богати, а овамо се бушка са стране. Не зајебавај више!

Милутиин оде у суседну ѡросѡрију, одакле донесе фасциклу са рукоѡисом. Пружи је Благоју.

МИЛУТИН: Ето, то је та књига.

БЛАГОЈЕ: Који ће ми? Мене једино занима зашто се ти тамо враћаш, а то школски послужитељ не зна.

МИЛУТИН: Зна.

Благоје мрзовољно ѡреврће сѡранице рукоѡиса.

БЛАГОЈЕ: Много, бре, ово дугачко. А ти би могао у неколико речи, што се каже, кратко и јасно.

МИЛУТИН: Што се каже, немам времена за кратко, а јасно је, опет, широк појам.

БЛАГОЈЕ: Добро, добро!
(Прелистава књиџу)
А да није у питању, претпоставка, твоја закаснела љубомора? То би онда било и кратко и јасно. Наравно, и будаласто.

МИЛУТИН: Љубомори сад није место. А када сам одлазио, ње није ни било. Напротив, разишли смо се лепо и – заувек.

Одтањње у СПС. Милена крај прозора, Мартинов сива таша у три чашице. Сивоља прајорци.

МИЛЕНА: Стиже чика Раја.

МАРТИН: Махни му, да причека.

МИЛЕНА: Тако сам узбуђена.

МАРТИН: О, а тек ја! Али нећемо плакати, зар не?

МИЛЕНА: Нећемо. Можда мало, у себи.

Из собе излази Милутинов, са кофером у руци и манџилом преко рамена.

МИЛУТИН: “Тај фењер блед, слуга блудног сна; свој пут не види, а мој добро зна”. Одлазим, мили моји, а ви ми остајте у љубави и свакој срећи.

МИЛЕНА: Љубав нам остави, а срећу понеси – може ти затребати, тамо.

МАРТИН: Срећан је онај који зна где га воле.

МИЛУТИН: Онда, у то име, да се опростимо.

Подигну чашице и наздрављају.

МАРТИН: Добар фењер, песниче!

МИЛУТИН: Хвала, Мартине!

МИЛЕНА: Поздрави тата Благоја, путниче!

МИЛУТИН: Ти мала злбнице! Живели!

МАРТИН: Живели!

МИЛЕНА: Живели, дабоме!

Куцну се и исију. Звук фијакерске трубе као ойомена.

МИЛУТИН: Е, па, збогом, пријатељи!

МАРТИН: Збогом друже наш!

МИЛЕНА: Чувај се, Милутине, молим те!

МИЛУТИН: Хвала, Милена!

Излази најоље. Њих двоје загрљрњи, машу му са ѓрозора.

МИЛЕНА: Волиш ли ме, Мартине?

Запамњење у СПС. Сад је Милутиин на излазним враиима, са истиим кофером у руци и маншиллом ѓреко рамена.

МИЛУТИН: Не заборави да закључаш после врата, тата Благоје.

БЛАГОЈЕ: Бриши!

МИЛУТИН: А кључеве предај неком новом пулену.

БЛАГОЈЕ: Марш, ѓубре незахвално!

МИЛУТИН: Твојој ѓутњи слуга сам покоран.

Излази из стиана. Благоје сића себи ѓиће.

БЛАГОЈЕ: Јебем ти... Јебем ти, будалу!

Одпамњење у СПС. Милена се иминка. Елегантно одевена, са нешићо накића на себи. Из собе излази Мартиин, обучен у ѓрвобиићну одежду и са сандалама на ногама. У ДПС Благоје се нећка да ли да ѓрочића рукойис.

МАРТИН: Ево, ја одлазим, Милена.

МИЛЕНА: Одлазиш, па шта!

МАРТИН: Жао ми је.

МИЛЕНА: Ко одлази са жаљењем, не стиже далеко.

МАРТИН: Одлазим заувек, а то је најдаље.

МИЛЕНА: Шта онда чекаш – иди!

МАРТИН: Опрости ми, Милена.

МИЛЕНА: Море, марш!

МАРТИН: Сад је тренутак.

МИЛЕНА: Кажем, марш!

МАРТИН: Добро, онда ћеш ми опростити касније...

МИЛЕНА: Губи се, Мартине, чекам вереника!

МАРТИН: ... у забраву и загрљају.
(Излазећи из кухиње)
Збогом, ребро тела духа мог.

МИЛЕНА: Ђубре мутаво! И не иди, забога, тако голишав!

Зашамњење у СПС. Благоје најзад одлучио. Чииа прве речи из рукописа.

БЛАГОЈЕ: “Отац наш небески”... Оца вам нашег небеског, ја сам, бре, са религијом рашчистио још у СКОЈ-у! Ово ти, Милутине, нећу никада заборавити!
(Настави са чииањем)

“Отац наш небески сеђаше на своме престолу и покретима руку даваше путоказе војсци својој анђеоској. Њезин опход бескрајем завршаваше са наизменичним понирањем и узлетањем по небесима над Земљом, где пребива дах животворни Оца нашега у делу Његовом најсавршенијем и јединственом, и где од дана шестога Постања столује биће по лику Његовом саздано. И премда умом обдарено, оно васцели земаљски век биваше грешно и непослушно. Отац наш премудри гнев ћутњом прикрива, знаке милости одашиље и војску своју анђеоску за час судњи и праведни припрема”... Гле ти школског послужитеља, ништа мање него о царству божијем! Књигом призива силе небеске да нам суде – нама, јелда, грешницима. А ја сам ту међу највећима, ако сам добро разумео оно ђубре учитељско!

ПАУЗА

ДРУГИ ДЕО

Благоје у ДПС. Седи у фојтељи и чииа рукојис. Повремено сииа из флаше и иијуца.

БЛАГОЈЕ: “Тад Отац наш небески покретом руке усмери војску анђеоску у правцу Земље. Ношени промишљу Његовом, ми понирасмо све до земаљског плаветнила, али даље још не смедосмо. Већ се извисмо и ка трону Очевом назад узлетесмо, похвале Његове да чујемо. Тако чинисмо неколико пута заредом. А кад би последњи пут, мене занос искушења обузе, те за један замах крила линију долета премаших и за трен једно гтрептаја брзину успорих, како бих земаљску лепоту у поглед упио. Али то беше мој зао час. Јер на леђа моја некаква неман намах заскочи, једном руком ме за врат дохвати и лет мој ка Земљи управи, а другом стаде моја крила из рамена чупати. Браних се, али узалуд. Земља биваше све ближе, а моја снага све слабија. И таман кад ногом земаљско тле дотакох, оба ми крила неман покида и нестаде нетрагом у помрчини. А ја стајох ту беспомоћан и постиђен. Браћа моја анђели лебдеху на небесима и тражише ме погледом, али ме не могаху видети или ме више не препознаваху. Јер тело моје дотле лагано и прозирно, сад беше отежало и у путену целину саздано. И они тада одоше, лошу вест о мени да саопште. А ја остах. Испод мене нека кућа. Свуда мрак, само на њој један прозор светли. Присетих се тада како је Отац наш небески кроз уста земаљског пророка говорио: ”Ко куца, отвориће му се”. И заиста, ја покуцах на прозор и он се отвори. Прво главу промоли једна жена, а затим и један мушкарац. Онда мушкарац изађе напоље и уведе ме у кућу. Па ме посадише у фотељу, прекрише ћебетом и напојише млеком. Нуткаху ми и друга јела, која се мени тада никако не допадаху, те их срдито одбијох. За све то време они нешто говораху, што ја не могадох разумети. Покусах да их имитирам, али сад они мене не разумедоше, већ само климаху главом забринуто. У том и ја заспах, од свега изнурен.”

Одџамњење у СПС. Мартиин је уйраво засџао у фојтељи. Милена и Милуџин сџоје џоред загрљени.

МИЛУТИН: Сан праведника.

МИЛЕНА: Како је леп.

МИЛУТИН: Аха.
(Оде до грамофона који се окреће у њразно. Искључи га и сивави њлочу у омоти)
 Нека га до јутра, а сутра ћемо већ сазнати нешто више. С Марса није пао.

МИЛЕНА: С Марса не, али није ни са села.

МИЛУТИН: Не, свакако. А сад је време и нама за кревет.

МИЛЕНА: О, да, већ је прошла поноћ.
(Милутиин је изненада ухватио око њаса, њребаци њреко рамена и њонесе у собу. Она се бацака ногама и неждодује)
 Не сад, Милутине, молим те!

МИЛУТИН: А зашто не сад, Миленице моја?

МИЛЕНА: Пусти ме, није моменат!

МИЛУТИН: Да се не устручаваш од госта?

МИЛЕНА: Могао би нас чути.

МИЛУТИН: Забога, шта мари и да нас чује.

МИЛЕНА: Цепанице мушка, знаш!

МИЛУТИН: Знам, иверчићу од цепанице.

Улазећи у собу, Милутиин уљаси свејло. Кухиња је у њолумраку, обасјана месечином. Мартиин се ѡрѓне из сна, ѡа оде до ѡрозора и неко време ѡледа у небо. Зајим цуња ѡо кухињи ѡијкајући сивари. Онда обрајим ѡажњу на нераздвојиме ѡласове и шумове из собе. Гвири кроз кључаоницу. Благоје из рукојиса чийа део који се односи на Мартиинове крејиме и ѡосјуйке.

БЛАГОЈЕ: “Из сна се тргох неспокојан и заплашен. Беше то неко чудно осећање, мени дотад непознато. Али разумедох већ тада да ме оно приближава ѡудској природи. О њој нам је наш Отац небески често причао, са тугом и пуно очинског неспокоја. Питах се у очајању своме, јесам ли можда и ја већ грешан. Те одох до прозора и молих се смерно за опрост и помоћ. И веровах у спасење и брз повратак. Узалудан и пуст, тумарах по оном простору, све пипкајући предмете не бих ли им смисао докучио. Обратих пажњу и на гласове из собе. Ослушкивах крај врата и гвирих кроз кључаоницу. А тамо, оно двоје се грлише и вазда по кревету преврташе, што је мени тада изгледало сасвим будаласто. Но, ја у њих већ стекох поверење, те се донекле смиран вратих у ону фотељу и поново заспах”.

(Мартиин се враћа у фошељу. Заспи. Из собе се више ништа не чује)

“Сутрадан дуго спавах, а оно двоје беху поранили, како би о мени штогод у селу дознали”.

Дневна свейлосиј у СПС. Милена њослује њо кухињи, њазећи да не разбуди Мартиина. Ускоро сѡиже Милутиин.

МИЛУТИН: Баш ништа.

МИЛЕНА: Тише, Милутине!

МИЛУТИН: Нико ништа не зна. Комшилук врти главом, викендаши слежу раменима, док се она испичутура из месне заједнице правда како је целу ноћ картао код кума. Једино полиција зна знање – њега ћемо ми, учо, на специјални третман, има и мутав да пропева.

МИЛЕНА: Пази, богати!

МИЛУТИН: Те се јавим општинским органима. Они, опет, обећавају неку своју истрагу, али прете како ће га сместити у лудају ако ништа не дознају.

МИЛЕНА: Тако, значи!

МИЛУТИН: У стационар за ретардиране, али то ти је то.

МИЛЕНА: Е, вала, неће моћи!

МИЛУТИН: Тако сам им и ја рекао. Онда се обратим нашем мини-старству. Сетим се да смо од почетка године без сталног послужитеља. То би, рачунам, могла бити шанса, ако затреба момка спасавати.

МИЛЕНА: И, како су реаговали?

МИЛУТИН: Немају ништа против, мада им не би право кад су чули за ману у говору. Због деце, веле. И то сам ја проблем ублажио преко сваке мере. Но, у принципу, они ће дати сагласност, ако ми гарантујемо за њега. Ово је, на срећу, ипак село.

МИЛЕНА: Сад ми је много лакше.

Затјамњење у СПС.

БЛАГОЈЕ: “И заиста, остао сам код Милене и Милутина, и то баш као нови школски послужитељ. Или, како то радије зову, чикица. Обукли су ме у ново рухо, навикли на многа јела и у мени развили поприлично интересовање за земаљски живот. Чак су ми и име наденули, и ја сам се на њега радо одазивао.

Милена ме је подучавала говору, а Милутин научним сазнањима. Али сам ја у души жудео само за својим крилима. Са пуно наде покушавао сам да их конструишем, све верујући како ће Отац наш небески имати разумевања за моју намеру да му се вратим. Као послужитељ, био сам обавезан да се бринем о огреву, те сам тако доста времена проводио у школском дрвљанику. Тамо сам у слободно време дељао танане лајснице и повезивао их жицом и најлон концем, и на ту конструкцију лепио гушчија пера. А крила моја небеска беху ми узор. Док једног дана, зла коб не откри своје најтамније лице. Земаљско моје уточиште изгуби свој ранији сјај, и још ме само љубав Милене и Милутина штитише од пакла зла. Љубав, коју љубави ради, отац често изневеравах.”

Од ѿамњење у дрвљанику – Леви Просѿор Сцене – где Марѿин ради на својим крилима и медиѿира. Глас му је још уњкав, а ѿговор једва разумљив.

МАРТИН: Брабац лети, кока не лети. Гавран лети, ћурка не лети. Рода лети, гуска не лети... Неко лети, а неко не лети.

Из ѿмине дрвљаника доири ѿодруљив ѿлас.

ЂАВО: *(Off)*
Лети, лети, Мартине!... Лети, лети, анђеле!

МАРТИН: Ко је то?

Неѿријатан кикоѿ. Из склонишѿа иза дрва скочи Ђаво.

ЂАВО: У сну непожељан, на јави препознат. Сваком робу одан слуга. У све се премећем, а себе не мењам. Трн у оку слепима, видовитом путоказ. Царску не поричем, оданичку не одричем. Ко воли – нек’ изволи.

МАРТИН: Ти!?

ЂАВО: Ја, побратиме, ко други. Што се каже, род рођени.

МАРТИН: Согоно!

ЂАВО: Дабоме, мада ја више волим кад ме зову Ђаво. Звучи присније.

МАРТИН: Издајниче, проклет био!

ЂАВО: Моралишеш, рођаче.

МАРТИН: Отац наш небески...

ЂАВО: Отац ваш блесави!

- МАРТИН: Отац наш небески спрема војску своју анђеоску.
- ЂАВО: А који ће му то?
- МАРТИН: Да тебе уништи, ругобо!
- ЂАВО: Пази да ме не уплаши.
- МАРТИН: Хоће, хоће, сигурно.
- ЂАВО: А кад ће?
- МАРТИН: То само Он зна.
- ЂАВО: А знам и ја.
- МАРТИН: Не знаш, јер је то Очева највећа тајна.
- ЂАВО: Ма, знам – никад!
- МАРТИН: Говориш глупости!
- ЂАВО: Нема он та муда. Тако се овде каже.
- МАРТИН: Има војску анђеоску.
- ЂАВО: Шио ми га Ђура!
- МАРТИН: А има и вернике земаљске.
- ЂАВО: Е, то је нешто озбиљније. Али радимо на томе да их буде све мање.
- МАРТИН: А ко то ради?
- ЂАВО: Па, ја, брате мили. Ја и моји ученици, истомишљеници. Разни грешници, безбожници, среброљупци, лупежи и лажљивци, удворице и подмитљивци, зликовци и злобници. Има тога пуно.
- МАРТИН: То су душе продане.
- ЂАВО: Тако и ја кажем, душе продане.
- МАРТИН: Бедниче, људе на зло наводиш. Оца нашега срамотиш!
- ЂАВО: Не, части ми! Све ја то поштено плаћам – власт, богатство, слава. Ко ме шта треба. А нарочито лепе и младе женскице: боц, боц! И ко томе да одоли – нико!
- МАРТИН: Нису сви исти.
- ЂАВО: Нису још, али ће бити.
- МАРТИН: Неће!

- БАВО: Море, хоће! Свака душа има своју цену. Али, признајем, иде то мало споро. Па сам мислио, да ми лечка помогнеш, а?
- МАРТИН: И зато си ти мене... овамо... је ли?
- БАВО: Аха, зато. Вребао, вребао и – укебао.
- МАРТИН: Крила моја да ми вратиш, Сотоно! Чујеш ли, крила моја да ми вратиш небеска!
- БАВО: Хајде, бре, не муцај!
(*Мартинов крене да удари Бавола, али ња овај олако савлада*)
Крила твоја посрана – и она небеска, и ова земаљска!
(*Па се уз кикоћ изгуби у њомрчини иза дрва*)
- МАРТИН: О, Боже мој!
- Затимљење у ЛПС?*
- БЛАГОЈЕ: “Лежах тако на земљи поражен, име Очево призивајући и кроз сузне очи судбину своју назирати. Син се оцу мољаше као незнанац. У срцу гнев осећах, а иза гнева патњу сужњег наслућивах. Мисли моје, дотле бистре, сада се преобраћаху у питања. Схватих, то се истина у рухо одева. О, Боже мој, спаси ме плода врта еденског”.
- Одјамљење у СПС. Уз анајомске маје и цршеже, окачене свуда њо кућињи, Милутинов њодучава Мартинова.*
- МИЛУТИН: То је то. Кретање од нижег ка вишем. Поступност еволутивног развоја живе материје. Јеси ли повезао?
- МАРТИН: Јесам. Од четвороношца до усправног двоношца. Од мајмуна до човека, а можда може и даље.
- МИЛУТИН: Е, баш!
- МАРТИН: А пре тога имамо развој по врстима, зар не, све док уназад не дотерамо цара до дувара, односно до првобитне животворне чорбе, у којој се одвијају ти, ако сам добро запамтио, хемијски процеси.
- МИЛУТИН: Отприлике тако, али зашто са толико ироније?
- МАРТИН: Зато што је на Земљи све од Бога створено, и што ту има мало места за некакве прелазне периоде у облику човеколиких мајмуна.
- МИЛУТИН: Немој тако, Мартине. Ево ти докази. Погледај, на пример, само скелет. Који је то пут превалило, а?... Или, пробавни тракт. Улаз, излаз и једно цревце. Онда се то током миле-

нијума компликује, умноззава, диференцира, али функција остаје иста.

МАРТИН: Једи – сери.

МИЛУТИН: Пет из познавања природе, један из понашања.

МАРТИН: А шта је ово?

МИЛУТИН: Орган за размножавање.

МАРТИН: Пиша?

МИЛУТИН: Да, пиша. Али пре свега служи за размножавање.

МАРТИН: А је ли и то доказана научна истина?

МИЛУТИН: Мартине!

Мартиин разгледа црпеже, ња изненада.

МАРТИН: Милутине, верујеш ли ти у Бога?

МИЛУТИН: Верујем. Мислим, верујем у недокучивост једног великог принципа који влада универзумом.

МАРТИН: Само толико?

МИЛУТИН: Верујем у Бога и као моралну категорију, као племенитост душе, као...

МАРТИН: А као творца свега земаљског, у то не верујеш?

МИЛУТИН: Кажем ти, верујем кроз тај универзални принцип, кроз човекову загледаност у недокучиву смисленост васељене. Али онако буквално, како пише у старозаветним списима, у то не верујем. Све су то само симболи.

МАРТИН: А молиш ли се Богу?

МИЛУТИН: Понекад и то, али ја веру испољавам више кроз поезију. Знаш, уметност ти је простор у коме се разрешава та контроверза између вере и стварности... Наравно, ово важи за оне највеће песнике, па ни код њих не баш у потпуности.

МАРТИН: А верујеш ли да постоји Ђаво?

МИЛУТИН: У истом смислу као и у Бога.

МАРТИН: Ђаво је пали анђео, Милутине, злодух људског рода.

МИЛУТИН: Слажем се, морална категорија за најнижу сорту грешника.

МАРТИН: Није само морална категорија, већ много опасна сподоба. И има страшно јаку руку.

МИЛУТИН: Вероватно.

МАРТИН: Ма, сигурно, Милутине! На својој сам кожи то осетио.

МИЛУТИН: На својој кожи, велиш?

МАРТИН: Велим.

(Милутиин скуйља маје и црџеже)

Не верујеш ми?... Ех, да је било кога да ми помогне, можда бих га ја и ухватио. Овако ми побеже.

МИЛУТИН: А где си ти то видео Ђавола, Мартине?

МАРТИН: Код нас, у дрвљанику.

МИЛУТИН: Је л'?

МАРТИН: Часна реч, Милутине.

Запамћење у СПС.

БЛАГОЈЕ: “Из његовог погледа схватих да је постао мало сумњичав. Сетих се намах претње општинских органа да ће ме у лудницу стрпати, те се отаџ код Милутина само за научне истине распитивах, како бих утисак поправио. Али се заборавих и још једном погреших. Беше то оног дана када сам први пут летео земаљским крилима. Лет тај, кратак и исцрпљујући, завршио се у крошњи дрвета крај школског плота. Бесан и разочаран, вратих се у дрвљаник”.

Одпамћење у ЛПС. Мартиин улази са њоломљеним крилима.

МАРТИН: Крила моја посрана!... О, где су моја крила анђеоска! Да Оцу своме служим покоран!

Уз њодруљив кикош, из џмине дрвљаника излази Ђаво.

ЂАВО: Отац твој будаласти за тебе не мари, осмуђени анђеле!

МАРТИН: Проклет да си, проклетниче на небесима и на Земљи!

ЂАВО: Проклет на Земљи влада, а небеса изазива. Хајде, реци, ко би са мном могао да се мери?

МАРТИН: Заиста, таквог скота нигде више нема.

ЂАВО: Скот, то је једна лепа реч. Али ја највише волим кад ми кажу да сам оличење пакла – онда то у мени буди интимне асоцијације.

МАРТИН: Отац наш небески спрема војску анђеоску, и ја ћу ту војску...

ЂАВО: Шта ћеш ти?

- МАРТИН: Ја ћу војску предводити, и тебе ћу првог посећи.
- ЂАВО: Море, питам, шта ћеш ти?
- МАРТИН: Па, то што рекох. Првог ћу тебе посећи, и од Оца нашег похвале добити.
- ЂАВО: Опет ниси разумео, анђелчићу! Како мислиш горе стићи, то те питам?
- МАРТИН: Мојим крилима.
- ЂАВО: Овим?
- МАРТИН: Само да их још усавршим.
- ЂАВО: Јебеш ми оца шашавог, ако ти ниси луд!
- МАРТИН: Немој Оца вређати, знаш!
- ЂАВО: Говно маторо, ако ти је овако милије!
- МАРТИН: Умукни, ругобо ругобна!
- ЂАВО: А од гована никад пита није била – такав овде влада закон.
- МАРТИН: Говно ти у души смрди, изроде!

Мартиин скочи на Ђавола. Рву се њо дрвљанику.

- ЂАВО: Мамицу ти очинску, ала си ојачао! Али нећеш дуго!

Туча је досија жестиока, Мартиин њојушија, ње зове ујомоћ.

- МАРТИН: Милутине! Дођи, Милутине! Имам Ђавола у рукама!
(Мало касније, у дрвљаник ушрчи Милутиин, али је Ђаво дошле већ савладао Мартиина и на њега обалио ред цејаница, њре неџо шио се иззубио у њомрчини. У насјуују гњева, Мартиин недолочно ојсује)
 Јебем ли ти оца божијег, да ти јебем оца божијег!
(Док Милутиин сумњичаво њосмаџра овај ѡужан ѡризор, Мартиин у освешћењу схвати шија је рекао, ѡа се ухвати шаком за усѡа и ѡужно крикне)
 Очеее!

Заѡамњење у ЛПС.

- БЛАГОЈЕ: “Између Милутина и мене тад не беше дискусије. пређутах све о Сатани, те га оставих у уверењу како се мој гнев односио на малопређашњи лет. Он неко време сумњичаво загледаше по оним срушеним дрвима, а онда ме за крила искрено похвали. Ја у жару својих надања обеђах да ће

следећа бити много боља, а Милутин ми даваше потпору бираним и пријатељским речима. Чак ме и у законе физике упућиваше, али ми они у том послу не могаху помоћи”.

Од ђамњење у ЛПС. Марџин крај конструкије крила, са ђером у руци и молиџвеним ђоџледаом ка небу.

МАРТИН: Отче наш иже јеси на небесјах, да свјати сја имје Твоје, да придет Царство Твоје, да будет воља Твоја, јако на небеси и на Земљи... и нека перце ово раба Твојего будет даровано Твојим благословом. Амин!
(*Онда залейи ђеро на конструкију, ђа узме друџо и заузме ђређашњу молиџвену ђозу*)
Отче наш иже јеси на небесјах, да свјати сја имје Твоје...

Из склонишиџа иза дрва искочи Ђаво.

ЂАВО: Иже јеси на небеси, приближи се мојој кеси!

МАРТИН: Барабо!

ЂАВО: Само те слушам како сереш по цео дан.

МАРТИН: Тражим благослов Оца нашега.

ЂАВО: Што ти, благо мени, не купиш авионску карту, па као сав нормалан свет...

МАРТИН: Како може аџео у авион?

ЂАВО: Као заштитник гусака.

МАРТИН: И оне су Очево дело.

ЂАВО: Тја! Трџица у супицу, буткице у рерницу – ситнеж прџиш у тџгању, гуска служи само ждрању.

МАРТИН: Што од гуске оста – мени биће доста.

ЂАВО: Перима се луда кити – и тако су баш сви сити.

МАРТИН: Само Ђаво оста гладан – јер је само Ђаво гадан.

ЂАВО: Да глад своју бар ублажи – Ђаво душу твоју тражи. Важи?

МАРТИН: Мооолим?!

ЂАВО: Ништа. У заносу стихоклепца – провоцирам божјег слепца.
(*Унесе се Марџину у лице*)
Али, да знаш, слепче, са мнош би ти било много боље.

МАРТИН: У ком смислу?

ЂАВО: Одужио бих ти се поштено.

- МАРТИН: А за које дело?
- ЂАВО: Да ми малчице помогнеш у мојим... но, у мојим пословима. Само без моралисања, молим те.
- МАРТИН: Да будем Ђаволов ученик, слуга Демона – никад, Сотано!
- ЂАВО: Не ученик, не слуга, већ доглавник да ми будеш, десна рука, узданица... Ето, чак и ортак.
- МАРТИН: Ништа од тога, улизице!
- ЂАВО: Штета. Скупа бисмо зачас спичкали колебљивце, преостале вернике и ову поповску жгадију по црквама.
- МАРТИН: Исусе!
- ЂАВО: Ја имам разрађену тактику, а ти, видим брзо учиш земаљске шаблоне. А ту је и фактор изненађење, тебе још нико не познаје. Леп си да заводиш, речит да опчиниш, правичан да свет држиш у покорности – само ти фали амбиција да владаш, а она се стиче временом.
- МАРТИН: Ласкавче!
- ЂАВО: Овако ћеш, иначе, да иструлиш.
- МАРТИН: Глупости!
- ЂАВО: Постаћеш човек, што скоро да већ и јеси. Твоја небеска моћ ће сасвим исчилети. Свака ће врачара ускоро бити далековидија од тебе. А ни цуре те временом неће желети, јер си гоља. Посрани школски чикица, фуј!
- МАРТИН: Фуј, ти! А ја ћу к Оцу нашем одлетети.
- ЂАВО: Кад то?
- МАРТИН: Чим крила своја усавршим. И зато се ја Оцу свакодневно молим.
- ЂАВО: Јебо памет твоју! Али, нека ти буде. Понуда остаје на снази, а аргументацију ћемо ускоро појачати.
- Уз сајтански кикои, Ђаво се издуби у ѿмрчини. Мартиин клекне на земљу и неко време се скрушено моли у себи, да би молићву завршио ѓласно.*
- МАРТИН: ... и не доведи нас во искушеније, но избави нас од лукавог. Амин!
- Затјамњење у ЛПС.*
- БЛАГОЈЕ: “Не марих превише због кушњи Ђаволових, али ме је његова сумња у губитак мојих моћи анђеоских доиста забринула.

Зато отад знаке своје надљудске природе тражих помно у детаљима и дневним пословима, али осим чедности тела и душе не открих ништа посебно. Све док једном згодом у говору своме, с толико муке стеченом, не препознах дах промисли брижног Оца небеског”.

Ошамњење у СПС. Тренуџак снимања Марџинове вежбе. Милена укључи касеџофон и даје Марџину знак да почне. Овај се џруди да џексџ изџовори без џрешке.

МАРТИН: Сека црта куцу на ливади. Онда сека оде. Цртеж је оставила на ливади. Долази зека. Зека гледа цртеж куце. Зека мисли да је то права куца. Зека бежи уплашен.

МИЛЕНА: Браво, Мартине, одлично!

МИЛУТИН: Без грешке!

Милена џремоџава џџраку.

МИЛЕНА: А сад да чујемо како то звучи. Обрати пажњу шта ту још није сасвим чисто.
(*Пусџи снимак. Али умесџо Марџиновоџ џласа, са џџраке се чује Бахова музика*)
Шта је сад ово?

МИЛУТИН: Мора да си пребацила снимак, премоџај поново.

Милена џоново џремоџава џџраку и џусџи снимак. Исџа музика.

МИЛЕНА: Опет исто!

МИЛУТИН: Вероватно си била погрешно укључила снимање.

МИЛЕНА: Е, баш!

МИЛУТИН: Дај га мени.

МИЛЕНА: Изволи.

Милуџин џреузима касеџофон, заџледа џа, џа џремоџа џџраку и џусџи снимак. Исџа музика.

МИЛУТИН: Ето, видиш. Нигде Милутина.

МИЛЕНА: Можда сам заиста негде погрешила, али откуд музика?

МИЛУТИН: Неком приликом си је преснимила са плоче, шта друго.

МИЛЕНА: Не, не сећам се. Чак сам сигурна да нисам.

МИЛУТИН: А и у продавници понекад снимају, за пробу. Па забораве да то обришу.

У њом моменџу ѡресѡјае музика. Следи Миленин и Милуѡинов коменѡар са снимања: “Браво, Марѡине, одлично” и “Без ѡрешке”.

МИЛЕНА: Чуј сад ово, наши гласови!

МИЛУТИН: Види, богати, нас има – Мартина нема. Мало снима – мало не снима. Чудан неки квар.

МИЛЕНА: Жао ми је због њега, толико се трудио.

Милутин снима тест провере.

МИЛУТИН: Јен, два... јен, два... провера.
(Премоѡа ѡраку и ѡусѡи снимак. Целовиѡ ѡексѡ ѡровере)
Ово функционише сасвим добро. Како би било да покушамо још једном?

МИЛЕНА: Свакако.

МАРТИН: Нека, други пут.

МИЛЕНА: Зашто не сад, Мартине?

МАРТИН: Не, заиста.

МИЛЕНА: Само о секи и зеки, ништа више.

МАРТИН: Немој, Милена, молим те.

МИЛЕНА: Не буди јогунаст, макар једну реченицу.

МАРТИН: Не, не, не!
(Измиче ѡрема враѡима)

Заѡамњење у СПС.

БЛАГОЈЕ: “Бих неизмерно срећан, јер у гласу моме пребиваше небеске силе траг. Не дозволих да се снимање понови, како се мили моји старатељи не би више непотребно збуњивали. Те се тих дана потрудох да свој говор што пре уздигнем до земаљског савршенства. За то време, крила моја се рађаху и много обећаваху. Надах се да ће чудо два царства спојити. Али их не споји. Већ се мој други лет заврши у црквеној порти. Истина, строго узев, и то се може тумачити као знамење са неба. Али за мене, беше то само иронија”.

Оѡамњење у ЛПС. Марѡин седи на дрвима скрушен. Поред њега су скршена крила. Без молиѡвеноѡ жара, цеди из себе речи молиѡве.

МАРТИН: Отче... наш... иже јеси... на небесјах... да свјати сја...
(А онда му излеѡи бласфемѡја)
Иже јеси на небеси, приближи се мојој кеси!

У шом моменџу из ѿмрчине изађе Баво.

БАВО: То, рођени, то! Такав ти мени требаш – куражан.

МАРТИН: Не требам ја никоме.

БАВО: Грешаш. Никоме не требати, само значи ником се не покоравати. И ту ћемо нас двојица да направимо чуда. Хоћемо ли, брацо?

МАРТИН: Марш, враже ђавољи! Ја о нечем другом говорим.

БАВО: Знаш, о татици небеском. Матора мрцина те опет зајебао.

МАРТИН: Те гадости не слушам.

БАВО: А похвале, можда би њих слушао? Речи утехе и наде?

МАРТИН: Упорност је твоја дирљива.

БАВО: Сејем, сејем, а једном ћу и да жањем.

МАРТИН: Семе твоје није стигло ни до клијања.

БАВО: У реду. Што клијањем не хте нићи, куповином ће нам стићи.
(Иззуби се у ѿмрчини, али већ следећег ѿренуџка извире иза дрва, са ѿравим анђеоским крилима у рукама)
Надам се да их мољци нису изгризли.

Изненађен и узбуђен, Марџин крикне муцајућим ѓласом.

МАРТИН: Крила моја нађеоска! Моја крила небеска!
(Крене ѿрема Баволу)
Крила моја дај ми!

БАВО: Не прилази! Иначе ћу их спалити, без зезања.

Примаче крилима ѿламен уџаљача. Марџин се одмиче.

МАРТИН: Не, молим те! Ево, одмичем се.

БАВО: Смири се, богаму, и не муцај више!
(Угаси уџаљач, ѿа се са крилима иззуби иза дрва. Враћа се)

МАРТИН: А моја крила? Где су крила моја?

БАВО: На сигурном месту. Што враг затури, нико не налази.

МАРТИН: Али ћеш ми их вратити, зар не?

БАВО: Свакако, чим цену утаначимо и утаначено спроведемо у дело.

Мартиин се смирује од иреиходноџ узбуђења.

МАРТИН: Па, да цену утаначимо и утаначено спроведемо у дело. Слушам, трговче.

ЂАВО: Само толико?

МАРТИН: Слушам, добри трговче.

ЂАВО: Мени ту фали нешто пикантно, какав сочнији атрибутчић.

МАРТИН: Слушам, добри и племенити трговче.

ЂАВО: Није лоше, али следећи пут додај и лепи. Дакле, ти живиш код ово двоје младих учитеља?

МАРТИН: Дивни људи.

ЂАВО: Али превише заљубљени. Притом, тај клипан је веома даровит песник. Ја то добро осећам.

МАРТИН: Даровитост је дар Оца нашег небеског.

ЂАВО: У томе и јесте проблем. Даровитост и љубав музе и за мене су тврд орах. Ја то, утаначитељу цене и спроводиоче утаначеног, доживљавам као лични пораз.

МАРТИН: Још не осећам где је ту цена за крила моја небеска – добри, племенити... и лепи трговче?

ЂАВО: Мало искреније то, битанго! А цена је у следећем: песнику ових дана из штампе излази прва збирка. Песме хвали на сав глас, а песника подучи да директору издавачке куће обавезно пошаље писмо безмерне захвалности. Тај чова је иначе обичан примитивац, један уображени безвезњак, али мој поуздани оперативац. Препариран је од малих ногу. Шта да ти кажем, преиспољна комуњара.

Заишамњење у ЛПС. Благоје бесни.

БЛАГОЈЕ: Значи, тако! Ја сам комуњара... безвезњак... примитивац... препарирани оперативац, је ли... Хоћеш рећи, полицајчина, а! Ако је и од Ђавола, много је. Јебем те, Милутине, у дупе шугаво! И сад ја то да наградим – курац!

(Насијави да чииа, и усїуиї цокће)

“А онда Ђаво настави: добро води рачуна да наш песник у том писму употреби мноштво ласкавих речи и полтронских фраза, јер сам ја ону хуљу директорску томе навикао, а он сада претерује, што се каже, чак и за врајји укус. И још додаде: песник обавезно мора да подвуче своју спремност на

приврженост у сваком облику и на сваком месту. А на моје питање, због чега све то, Ђаво одговори: намера ми је да песник оде у Београд код Благоја Протића, тако се тај зове, као некакав уреднички. У ствари, да постане политичка хулица. А Милена, завапих. Не зановегај, анђелчићу, она остаје овде по сваку цену. Песника ми избаци из игре! Те се закикота и изгуби међу оним дрвима”.

Одјамњење у СПС. Тренујак када Марјин куца писмо, а Милућин, са чашом вина у руци, прилази Милени иза леђа и пољуби је у врат. Она се мало измакне.

МИЛУТИН: Ти као да се не радујеш мом успеху?

МИЛЕНА: Нормално да се радујем.

МИЛУТИН: А шта је онда спорно?

МИЛЕНА: Та захвалност Протићу, осећам неку зебњу.

МИЛУТИН: Због једног писамцета?

МИЛЕНА: Мартин се променио, и то ме збуњује.

МИЛУТИН: Није, Милена, него момак сазрева, па се труди да себе прикаже мудријим. Али, признаћеш, уме понешто и да уочи.

МИЛЕНА: И да уочи, и да подучи.

МИЛУТИН: Било би природније да смо због тога радосни. Ипак је он наше дело, нарочито твоје.

МИЛЕНА: У недоумици сам, ништа више.
(*Изненада зајрли Милућина*)
Волиш ли ме, мили?

МИЛУТИН: Обожавам.

МИЛЕНА: Колико?

МИЛУТИН: Где Ромеова љубав стаде, моја тек почиње. Толико.

Љубе се. Марјин заврши куцање, ња их поспайра неко време.

МАРТИН: Где је Ромеова љубав стала, боље је не почињати ништа.

Пресјану да се љубе. Милена насјави са сјремањем вечере.

МИЛУТИН: Шта, ти већ готов?

МАРТИН: Кратко писмо, јасне мисли.

МИЛУТИН: Хајде, да чујем.

МАРТИН: Иде све оно претходно, па настављаш: “Од нашег првог сусрета Ти си на мене, драги тата Благоје”... овде стоји та интима... “оставио изузетан утисак, као човек проницљивог духа, огромне ерудиције и тананих осећања за праву поетску реч. Често сам слушао, а и сам се више пута у то уверио, да су Твоје способности као прегаоца и руководиоца од ненадокнадивог значаја за наш јавни и културни живот. Жао ми је што нисам имао прилике да Те раније упознам и чешће виђам, што и у овом радосном тренутку доживљавам као лични губитак. Нека ме моја искрена оданост препоручи Твојој пажњи”. А поздрав додај какав хоћеш.

МИЛУТИН: Ти си, Мартине, луд!

МАРТИН: Зашто?

МИЛУТИН: Зато што се тако не пише ни молба за пријем у комунистичку партију. Дај то овамо, да га поцепам!

МАРТИН: Изволи.
(Извуче *йајир* из машине и *йружи га* Милутиину)
Али немој одмах, нека преноћи.

МИЛУТИН: Шта ту има да преноћи – ништа!

МАРТИН: Можда ипак није све за бацање.

МИЛУТИН: Мислиш?

МИЛЕНА: Поцепај то сад, Милутине, молим те!

Милутиин се колеба, йа йресавије йајир и сйави га у цей.

МИЛУТИН: Нека преноћи.

МИЛЕНА: Милутине!

МИЛУТИН: Хлеба не иска.

МИЛЕНА: Хлеба не, али...
(Оде *демонсйрајивно* у собу)

МИЛУТИН: Претерујеш, забога!

Зајамњење у СПС.

БЛАГОЈЕ: “Наравно, Милена није претеривала. Милутин писмо није поцепео, већ га је послао без икакве преправке. Чак је и додао на крају нешто баш срамно: ”Грли Те и у руку љуби Твој захвални и верни Милутин”.

(Сиџа њиће)

Чуј, срамно! А мени се баш то допало. Све је вас требало, бре, похапсити на време, нану вам вашу покварену!

(Насџави да чиџа)

“И заиста, ускоро од Протића стиже позив Милутину да пређе у Београд. Милутин брзо одлучи да позив прихвати, али му наум беше да поведе и Милену. Чим се буде у граду средио. Милену обузе неки неспокој, али је она Милутина много волела, и зато је на све његове предлоге пристајала. И у томе Ђаво виде опасност. Те мене свакодневно наговараше, и с крилима мојим анђеоским уцењиваше, да ја Милену од Милутина преотмем. Одупирах се, но немадох куд. Само што ја о тим љубавним стварима нисам знао ништа, колико она дечица у школи – и мање. А он ме саветоваше да гледам шта њих двоје чине, па да ће и мени страст природе притећи у помоћ”.

(Одџамњење у СПС. Марџин ѓвири кроз кључаоницу, ослушкује ѓласове из собе и чини све оно шџо Блаѓоје чиџа из рукоџиса)

“Неколико ноћи узастопно гвирих кроз кључаоницу у њихову собу. И све се извијих и цимах у куковима, њиштах и шиштах без личног разлога, у чуду се крстећи и за главу хватајући, док се и та напаст не догоди”.

МАРТИН: Јој, шта је ово?... Мени нешто расте доле! Милутине! Милена! Мени нешто расте!

(Марџин се раскоџчао, лицем окренуџи ѓрема враџима собе. Њих двоје ѓромоле ѓлаве кроз враџа, џа се ѓрохоџом засмеју)

Ево, моја пиша порасла!

МИЛУТИН: Ништа, Мартине, то тако треба.

МИЛЕНА: Час расте, час не расте – и тако дечаци сазревају.

МИЛУТИН: Врати се у кревет и мирно спавај. Све остало ће ти се касти само.

МИЛЕНА: О, Боже, колико је то!

Смејући се, заџварају враџа. Заџамњење у СПС.

БЛАГОЈЕ: “Сад ми већ није требало много да схватим шта ми је чинити. И мада ме туга спадаше, ја морадох чинити што ми се чинило није. Све чешће погледах Милену као жену. Милутинове мисли окренуте према судбинском одласку,

припомагаху да се њени и моји погледи све чешће срећу у новом препознавању. А Баво, у Паклу се дабогда смрзао, инсистираше све жешће да идем до краја”.

Одјамњење у СПС. Милена и Милутиин у расјрави.

МИЛЕНА: А зашто да чекам?

МИЛУТИН: Док се не средим, рекох ти. Обећан ми је стан, али то ипак неће бити преко ноћи. А друго, да бих стекао нова познанства, за то ми је, душо, потребно... рецимо, извесна комоција. Како тебе да остављам по цео дан саму, схваташ ли ме сад?

МИЛЕНА: Ма, схватам! Као да ниси могао и даље овде да пишеш.

МИЛУТИН: Није у томе ствар.

МИЛЕНА: Само је у томе ствар.

Звони школско звонце.

МИЛУТИН: Наставићемо касније. Сад идем на час.

МИЛЕНА: Наравно, наравно.

Милутиин узме дневник и изађе. Дечија зраја из ходника се ујишава. Милена сјоји крај прозора. У кухињу улази Мартиин. Неко време тишина.

МИЛЕНА: Ускоро Милутин одлази.

МАРТИН: А затим идеш и ти, зар не?

МИЛЕНА: Остаћеш сам.

- МАРТИН: Остаћу тужан.
(Приђе Милени)
- МИЛЕНА: Милутин прави каријеру, разумеш?
- МАРТИН: Због тога твоја коса није изгубила сјај.
(Дођиче јој нежно косу и игра се власима)
- МИЛЕНА: Његове песме ће бити све лепше.
- МАРТИН: Читаћеш их, али њих неће бити у твојим очима.
(Прстиом клизи по њеним обрвама)
- МИЛЕНА: Стицаће признања свакојака.
- МАРТИН: Али не са твојих усана.
(Дођиче јој усне)
- МИЛЕНА: Ја ћу драгог свог у срцу чувати.
- МАРТИН: У срцу да, али не и на грудима.
(Милује јој грудима)
- МИЛЕНА: Мартине!
- МАРТИН: Тако се зове твоја нова љубав.
- МИЛЕНА: Не, Мартине!
- МАРТИН: Не плаши се, Милена, то само стара љубав ново рухо одева.
(Чучне, обујми је рукама око колена и прислони на раме)
- МИЛЕНА: Грешна нам душа, Мартине!
- МАРТИН: Твој грех је само утисак.
(Придигне се и понесе Милену на рамену у собу)
- МИЛЕНА: Учитељица ће постати ученица... Милутине, скоте мушки!
Мартин је унесе у собу.
- БЛАГОЈЕ: Глупи Милутин. Али, ако, тако ти и треба. Да видим хоће ли ово послужитељско ђубре нечим да зачини из кревета... “О, какав диван грех то беше, мада из безгрешних разлога”... Причај ти то, буразеру, неком другом. Ваљда и ми знамо шта је добра јебачина... “Но, безгрешност порађаше грех за грехом. Већ тад осетих угриз врта еденског”.
- Граја у школском ходнику. Тренућак када у кухињу улази Милућин, са дневником под мишком. Истовремено, из собе излази Милена, раичујана и услахирана.*
- МИЛУТИН: Где је Мартин да звони?

МИЛЕНА: Био је сувише ревностан.

МИЛУТИН: У чему?

МИЛЕНА: Као послужитељ очигледно не.

МИЛУТИН: Питам те, где је?

(Обрати пажњу на Миленину разбарушеност)
У соби?

МИЛЕНА: У кревету, али мислим да је устао.
(Милена се допиреује без журбе)

МИЛУТИН: Лепо, богами!

МИЛЕНА: Савршено, чак.

МИЛУТИН: А што тако, Милена?

МИЛЕНА: Зато што ме више не волиш. Пардон, зато што ме он воли.

МИЛУТИН: Ниси искрена.

МИЛЕНА: Могуће.

МИЛУТИН: И откуд то, да ја тебе више не волим?

МИЛЕНА: Одлазиш, Милутине, одлазиш?

МИЛУТИН: Одлазим, али не бежим.

МИЛЕНА: Кријеш се, увијаш, одступаш као случајни љубавник пред зору.

МИЛУТИН: То још не значи да те више не волим. Можда сам мало... ето, збуњен.

МИЛЕНА: Одлазиш, а мене не водиш. Веома си прибран.

МИЛУТИН: То није тачно. А друго, зар не можеш да сачекаш мало, да се ја тамо прво средим?

МИЛЕНА: Не могу.

МИЛУТИН: Само неколико месеци, можда ни толико?

МИЛЕНА: А и нећу.

МИЛУТИН: То је већ нешто друго.
(Пауза)
У праву си, Милена, треба да идемо скупа.

МИЛЕНА: Нећемо.

МИЛУТИН: Не замерам ти ништа, ако је то у питању.

МИЛЕНА: Касно је, драги мој, касно!

МИЛУТИН: Зашто је касно? Шта сам ја то учинио?

МИЛЕНА: Касно је.
(Из собе излази Марџин, без израза на лицу)
Ја Мартина волим.

МАРТИН: И ја волим њу.

Милуџин гледа час у Милену, час у Марџина.

МИЛУТИН: Е, па, нека вам је срећно!

Милуџин оде у собу, Милена сјане крај њозора, Марџин узима чашице из креденца.

БЛАГОЈЕ: “Беше то љубав велика. Ја сматрах да је и правична. Разлози моји лежаху у земаљским законима. Оцу се небеском обраћах смерно, али са молбама нове природе. Баво ме само гледаше и слушаше. Та лукава сподоба стрпљиво чекаше и ништа пре времена не предузимаше. А са Милутином смо се растали пријатељски и – заувек”.

Марџин сјаа њиће у њри чашице. Сјаоља њрајорци.

МИЛЕНА: Стиже чика Раја.

МАРТИН: Махни му, да причека.

МИЛЕНА: Тако сам узбуђена.

МАРТИН: О, а тек ја! Али нећемо плакати, зар не?

МИЛЕНА: Нећемо. Можда мало, у себи.

Из собе излази Милуџин, са кофером у руци и манџилом њреко рамена.

МИЛУТИН: “Тај фењер блед, слуга блудног сна, свој пут не види, а мој добро зна”. Одлазим, мили моји, а ви ми остајте у љубави и свакој срећи.

МИЛЕНА: Љубав нам остави, а срећу понеси – може ти затребати, тамо.

МАРТИН: Срећан је онај који зна где га воле.

МИЛУТИН: Онда, у то име, да се опростимо.

Подигну чашице и наздрављају.

МАРТИН: Добар фењер, песниче!

МИЛУТИН: Хвала, Мартине!

МИЛЕНА: Поздрави тата Благоја, путниче!

МИЛУТИН: Ти мала злбнице! Живели!

МАРТИН: Живели!

МИЛЕНА: Живели, дабоме!

Куцну се и исцију. Звук фијакерске тјрубe као ойомена.

МИЛУТИН: Е, па, збогом, пријатељи!

МАРТИН: Збогом друже наш!

МИЛЕНА: Чувај се, Милутине, молим те!

МИЛУТИН: Хвала, Милена!

Излази најоље. Њих двоје загрљрни, машу му са ѓрозора.

МИЛЕНА: Волиш ли ме, Мартине?

МАРТИН: Срећо моја једина.
(Љубе се сћрасно)

БЛАГОЈЕ: “Срећо моја једина, рекох, и препустих свет небески и сва друга осећања забраву. Али беше ту онај што контролише и срећу и среће крај”

Одтамњење у ЛПС. Мартиин цейа дрва. Из помрчине излази Ђаво, одевен грађански.

ЂАВО: Шта кажеш, побратиме, јесам ли пристао за младожењу?

МАРТИН: Јадна та млада.

ЂАВО: Што тако, брацо?

МАРТИН: Мора да је јадница много ружна?

ЂАВО: Не, напротив, лепотица.

МАРТИН: Онда много глупа?

- БАВО: Обрнуто, много паметна.
- МАРТИН: Који јој је онда, да простиш, ђаво?
- БАВО: Од анђела препорука.
- МАРТИН: Не разумем.
- БАВО: Овако. Ономад отворих трговачку радњу у селу...
- МАРТИН: Да, чух да се доселио неки новајлија.
- БАВО: Богатством се размећем, свима вересију дајем, робу испод цене продајем. Тако се љубав простоте задобија.
- МАРТИН: Не сумњам, али чему то?
- БАВО: Због утиска. Људе за себе имати, може ваљати. А ни млада неће раскош манисати. Е, за њену љубав ћеш се потрудити ти.
- МАРТИН: Ја?
- БАВО: Аха, ти! Милену ћеш ми препустити.
- МАРТИН: Никада, Сотоно!
- БАВО: А крила твоја небеска? Крила твоја – Милена моја.
- МАРТИН: Нису ми потребна крила небеска.
- БАВО: А твој Отац небески?
- МАРТИН: Молићу му се у цркви.
- БАВО: Ти на Земљи остајеш?
- МАРТИН: Тачно, али не као твој ортак. Иш, проклетињо!
- БАВО: О, Боже мој, помози сад!
- МАРТИН: Неће мени, а да помогне теби – не будали!
- БАВО: Милостиви Боже, помози!... Преклињем те, помози!
- Тад почну да севају муње и ударају громови. Мартиин и Баво беже из дрвљаника на суйројне сйране. Запамњење у ЛПС, онда одшамњење у СПС. Милена и Мартиин крај йрозора. Муње и громови йрају и даље.*
- МИЛЕНА: Зашто дрхтиш, Мартине?
- МАРТИН: Зато што ја нисам ја.

МИЛЕНА: Да немаш и ти неког тата Благоја?

МАРТИН: На пут се спремам, Милена.

МИЛЕНА: И мене не водиш, то већ знам.

МАРТИН: Да, тако је.

МИЛЕНА: А да теби можда не смета што ми се онај богати трговац ових дана удвара?

МАРТИН: Чуј?

МИЛЕНА: Слушам.

МАРТИН: Ја тебе... више... не волим.

МИЛЕНА: То сам и слутила.

Опјрчи у собу. Мартиин се врћи по кухињи, док на столу не угледа касетофон. Укључи га и говори у њега.

МАРТИН: Сека црта куцу на ливади. Онда сека оде. Цртеж је оставила на ливади. Долази зека. Зека гледа цртеж куце. Зека мисли да је то права куца. Зека бежи уплашен.

(Неспрљиво премоћи праку, ја јуси снимак. Чује се Бахова музика)

Оче небески, опрости! И хвала Ти на милости Твојој!

(Онда седа за писаћу машину и јочне бесомучно да куца)

МАРТИН: “Отац наш небески сеђаше на своме престолу и покретима руку даваше путоказе војсци својој анђеоској. Њезин опход бескрајем завршаваше се наизменичним понирањем и узлетањем по небесима”...

(Његов глас се уишиша. Благоје наставља од месиа где је стишао у чишању рукописа)

БЛАГОЈЕ: “А дана Господњег тога и тога, Милутин ће уганути ногу. Дићи ће га нека сила ненадна и треснути о степениште. Те ће се кукавац вратити у кревет на излежавање, како би књигу ову пажљиво читао и из ње савете примио. А у књизи овој нека на крају стоји, да ће се стотога дана од незгоде придићи, да ће се возом возити, и фијакером путовати, и да ће до школе у Брстовац стићи. И да ће онда све заборавити”... И због овога је он отишао? Због будаласте фантазије једног школског послужитеља, назови списатеља. као да смо сви јели бунике!

Маршин устане од столице. Отшамњење у ЛПС. Ушрчи у дрвљаник.

МАРТИН: Куковице, излази!
(*Ђаво се промаља из ѿмрчине, и даље у грађанском оделу*)
Стотог дана од дана данашњег! Јеси ли ме разумео,
младожења! Чекај ме с мојим крилим анђеоским!

ЂАВО: Разумем, газда, како не бих разумео.

Маршин се уз кикоћ изгуби из дрвљаника. Ђаво ѿрља руке и седа на дрва да чека. Сада су освейљена сва ѿри ѿросѿора. Милена се иминка. Елегантно одевена и са нешѿо накиѿа на себи. Из собе излази Маршин, обучен у ѿрвобѿину одежду и са сандалама на ногама.

МАРТИН: Ево, ја одлазим, Милена.

МИЛЕНА: Одлазиш, па шта!

МАРТИН: Жао ми је.

МИЛЕНА: Ко одлази са жаљењем, не стиже далеко.

МАРТИН: Одлазим заувек, а то је најдаље.

МИЛЕНА: Шта онда чекаш – иди!

МАРТИН: Опрости ми, Милена.

МИЛЕНА: Море, марш!

МАРТИН: Сад је тренутак.

МИЛЕНА: Кажем, марш!

МАРТИН: Добро, онда ћеш ми опростити касније...

МИЛЕНА: Губи се, Мартине, чекам вереника!

МАРТИН: ... у забораву и загрљају.
(*Излазећи из кухиње*)
Збогом, ребро тела духа мог.

МИЛЕНА: Ђубре мутаво! И не иди, забога, тако голишав!

Маршин улази у дрвљаник. Ђаво је у међувремену извадио крила из склонишѿа и сад их ѿушѿијим ѿром чеѿка од ѿрашине.

МАРТИН: Можеш ићи, чека те.

ЂАВО: Изволи крила своја анђеоска, трговачку реч да не срамотимо.

Мартиин преузима крила и навлачи их на руке. Баво крене из дрвљаника, али се у моменту чују прајорци.

БАВО: Шта је сад ово?

МАРТИН: Вероватно вереник.

БАВО: Који, бре, вереник? А ја?

МАРТИН: Једини, колико знам.... уча.

БАВО: Анђеле, ово је подвала! Враћај крила моја!

МАРТИН: Јеби се!

(Баво крене на Мартиина, али га овај с лакоћом обори иода се и сипане му ножом на жрло)
Други пут ћу те убити!

Па замахне крилима и иззуби се у јомрчини. Запамњење у ЛПС. Благоје хистеријично прелисипава сипранице рукојиса.

БЛАГОЈЕ: Шта се ово збива! Где су слова? Неко је избрисао слова! О, Боже, изгледа да сам пијан!

Сиповали се у фойељу. Запамњење у ДПС. У кухињу журно улази Милутиин. Милена му шрчи у загрљај.

МИЛЕНА: Мили мој!

МИЛУТИН: Мила моја.

(Милутиин загледа Милену, она се кокејно окреће око себе)
Је л' то у моју част?

МИЛЕНА: Сама сам шила. И накит сам сама направила – из дуга времена. Допада ти се?

МИЛУТИН: Дражесно.

МИЛЕНА: Морам и ја за нешто бити даровита.

(Милутиин укључи касетофон. Бахова музика)
Шта има ново у Београду?

МИЛУТИН: Примили су ми рукопис нове књиге.

МИЛЕНА: Честитам, мили.

МИЛУТИН: И нудили ми некакве редакцијске послове. Богами, били су доста упорни. Нарочито тај тата Благоје. Одвратна типчина, али шта ћеш кад од њега све зависи.

МИЛЕНА: Надам се да ниси прихватио?

МИЛУТИН: Нормално. Који ће ми то ђаво? А ти, злато моје?

МИЛЕНА: О, како је то много тебе чекати недељу дана.

МИЛУТИН: Чекала, чекала, и драгог дочекала.

Изненада ухвати је око њаса, одигне на раме, и њонесе у собу. Милена се коџрца и као бунџ се.

МИЛЕНА: Тек си стигао, цепанице мушка.

МИЛУТИН: Да се вратим, иверчићу од цепанице?

МИЛЕНА: О, не, забога!

Уђу у собу. На њраци њресџаје Бахова музџка, и чују се Миленин и Милуџинов коменџар са снимања Марџинове вежбе: “Браво, Марџине, одлично” и “без ѓрешке”. А онда насџави “Ода радосџи”. исџовремено, срећни кџкоџ из собе.

ЗАВЕСА